

Analiza postojećeg stanja glazbenih kolegija učiteljskog studija u Zagrebu i projekcija mogućih izmjena

Hajduković, Branimir

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:379553>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#) / [Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Branimir Hajduković

**ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA GLAZBENIH KOLEGIJA
UČITELJSKOG STUDIJA U ZAGREBU I PROJEKCIJA MOGUĆIH
IZMJENA**

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Branimir Hajduković

**ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA GLAZBENIH KOLEGIJA UČITELJSKOG
STUDIJA U ZAGREBU I PROJEKCIJA MOGUĆIH IZMJENA**

Diplomski rad

Mentor rada:

Diana Atanasov Piljek, viši predavač

Zagreb, rujan, 2021.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. GLAZBENA KULTURA U NASTAVI	2
2.1. Glazbena kultura u Nastavnom planu i programu	2
2.2. Glazbena kultura u nacionalnom kurikulumu.....	3
3. OSOBINE UČITELJA.....	5
3.1. Ljudske osobine učitelja	5
3.2. Pedagoške osobine učitelja	6
3.3. Osobine učitelja Glazbene kulture i njegove kompetencije	7
4. KOMPETENCIJE STUDENATA	9
4.1. Početne kompetencije studenata	9
4.2. METODIČKE I GLAZBENE KOMPETENCIJE STEČENE NA STUDIJU	10
4.2.1. Kolegiji Glazbene kulture 1 i 2.....	10
4.2.2. Kolegiji Glazbenog praktikuma 1, 2, 3 i 4.....	14
4.2.3. Kolegiji Metodike Glazbene kulture 1, 2 i 3	18
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	23
5.1. Problem i cilj istraživanja.....	23
5.2. Hipoteze	23
5.3. Uzorak	23
5.4. Postupci i instrument istraživanja.....	24
5.5. Rezultati istraživanja i diskusija	24
5.6. Mjerni instrumenti	26
5.7. Postupak.....	26
5.8. Rezultati i rasprava.....	26
5.8.1. Na kolegijima Glazbenog praktikuma sam stekao/la osnovne kompetencije sviranja	27
5.8.2. Na kolegijima Glazbene kulture sam stekao/La osnovne kompetencije čitanja i izvođenja notama zapisanih primjera.....	27
5.8.3. Na studiju sam stekao/la temeljnu kompetenciju intonativnog snalaženja (pravilno i točno intoniranje zadane melodije).....	28
5.8.4. Na studiju sam stekao/la osnovnu kompetenciju analize odslušane skladbe i razlučivanja njezinih glazbenih sastavnica	29
5.8.5. Mogu samostalno i točno odsvirati pjesmu.....	30
5.8.6. Mogu samostalno i točno otpjevati pjesmu	31
5.8.7. Poznajem artikulaciju i vrste nastavnog sata Glazbene kulture.....	31
5.8.8. Poznajem elemente pisane priprave za nastavni sat Glazbene kulture	32
5.8.9. Siguran/na sam u svoje glazbene vještine potrebne u učiteljskoj profesiji za izvođenje nastavnog sata Glazbene kulture	33

5.8.10. Pitanja otvorenog tipa	34
5.9. Zaključak istraživanja.....	37
6. Zaključak.....	38
LITERATURA	39

Sažetak

Neosporiva je činjenica da glazba od davnih vijekova ima utjecaj na kreiranje ličnosti pojedinca, a ono što je bitno u tom procesu kreacije je odgovarajuća stručna sprema osoba koje su zadužene za glazbeno obrazovanje svakog od tih pojedinaca. Jedno od prvih službenih glazbenih obrazovanja djeca stječu u nižim razredima osnovne škole gdje ih učitelji razredne nastave poučavaju osnovama glazbene kulture. Kako bi se učenicima osiguralo potrebno i temeljno obrazovanje u području glazbe, studenti Učiteljskog fakulteta ovladavaju osnovama glazbene pismenosti i razvijaju glazbene vještine koje su nužne za kvalitetnu nastavu glazbe. Do tog cilja studenti Učiteljskog fakulteta u Zagrebu dolaze nizom kolegija glazbe (Glazbena kultura, Glazbeni praktikum i Metodika glazbene kulture) i dugotrajnom, temeljitom vježbom. U tom procesu grade svoju profesionalnu kompetentnost, a ovaj rad istražuje procjenu studenata o vještinama stečenim tijekom studija. Istraživanje je provedeno na 137 ispitanika koji su studenti završnih godina Učiteljskog fakulteta u Zagrebu te absolventi i alumniji. Analizom podataka dobivenih istraživanjem dolazi se do spoznaje da studenti u većini slučajeva procjenjuju svoje sposobnosti dostatnima za uspješno izvođenje i planiranje svih aspekata nastave glazbe u prva tri razreda osnovne škole.

Ključne riječi: glazbene kompetencije studenata, nastava Glazbene kulture, glazbeni kolegiji, osobnost učitelja, sviranje i pjevanje.

Summary

The fact that music bears an immersive impact on forming personalities of every human is undisputable, and what matters in that process of creation is an adequate level of professionalism of individuals who are in charge for the musical education of each person. One of the very first formations of education in the aspect of music children experience in the lower primary where the homeroom teachers teach the basics of music. In order for pupils to receive the basic contents of education in the aspect of music, young college students are grasping for essential musical literacy and the fundamental tools and skills that are crucial for a professionally delivered education. The students at the Faculty of Teacher's Education have achieved those goals by attending a series of University music courses (Music, Music instrumental practice and Music pedagogy) and a thorough and enduring practice. Throughout that process, University students are successfully achieving musical competence, and this work researches the estimates of students and the skills acquired during their studies. The research has been conducted as a survey with 137 participants that are graduate students at the Faculty of Teacher's Education in Zagreb and recently graduated teachers. With the analysis of data recapped by this survey, it is cognized that the students mostly perceive their abilities as sufficient for successful planning of every aspect of music education and holding a lesson in the first 3 grades of Lower Primary.

Key words: music education, musical competences of University students, singing, playing an instrument, University music courses

1. UVOD

Informacije dobivene istraživanjem koje je provedeno tijekom izrade diplomskog rada prikazuju različita mišljenja studenata Učiteljskog studija u Zagrebu koji će uskoro diplomirati i vjerojatno se zaposliti u obrazovnom sustavu. Presentiranje tih informacija pružit će uvid u globalno razmišljanje studenata Učiteljskog fakulteta te ih iskoristiti kako bi se studentima nastavilo pružati sve potrebne alate, informacije i znanja koja će im vjerno služiti u izvođenju nastave glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole. Od svog početka, čovjek je okružen glazbom i bilo bi nepravedno zanemariti njezin značajan utjecaj koji se uvelike očituje u počecima osnovne škole. Vizija Učiteljskog fakulteta je prije svega opskrbiti odgojno-obrazovni sustav Hrvatske kompetentnim učiteljima¹ i odgojiteljima koji će pružiti djeci, kroz osnovnoškolski period, kvalitetnu nastavu Glazbene kulture. Težnja rada je donijeti prikaz mogućnosti napretka studenata, razvoju vještina u izvođenju nastave glazbe.

¹ U ovom radu nećemo raditi rodnu distinkciju učiteljice-učitelji, studentice-studenti, nego ćemo upotrebljavati imenice u muškom rodu podrazumijevajući i učiteljice i studentice.

2. GLAZBENA KULTURA U NASTAVI

2.1. Glazbena kultura u Nastavnom planu i programu

Lako je za uočiti značaj glazbe u razvoju ljudskog života te njezin velik utjecaj u različitim kulturama diljem svijeta te je kroz glazbu vrlo jednostavno potaknuti snažan val pozitivnih emocija, čak i u onim najmlađim slušateljima. Zbog tih razloga, glazba pronalazi svoje mjesto u životima onih najmlađih, a jedan od prvih oblika formalnog obrazovanja donosi i obrazovanje u području glazbe kroz nastavu Glazbene kulture. „Nastavu glazbene kulture prožimaju dva temeljna načela: jedno je psihološko, a drugo kulturno-estetsko. Psihološko načelo uzima u obzir činjenicu da učenici u pravilu vole glazbu i da se njome žele i aktivno baviti (pjevati, svirati). Koliko je to moguće, toj želji učenika treba izlaziti ususret, jer njihova dob, pa zatim i škola, nisu samo vrijeme i mjesto pripreme za život, nego su i život sam. S druge strane, kulturno-estetsko načelo polazi od toga da nastava glazbe mora učenika i pripremati za život, tj. osposobljavati ga da već za vrijeme, ali i nakon škole, bude kompetentan korisnik glazbene kulture. U današnjoj poplavi svakovrsne glazbe to je izvanredno važno“ (MZOŠ, 2006). Stoga, ciljevi nastave Glazbene kulture su mnogi, a jedni od najvažnijih su poticanje i razvijanje osnovnih glazbenih elementa učenika, razvijanje glazbene kreativnosti te razvijanje i isticanje vrijednosnih mjerila koja će im omogućiti lakše i točnije kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe kojoj su izloženi. Prilikom prenošenja ovih znanja, važno je da učenici nastavu glazbe pohađaju nasmijani, bez bilo kakvih negativnih osjećaja te inzistirati na slobodi izražavanja svakog učenika.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (2006.) propisalo je Nastavni plan i program za osnovnu školu. Razlog ovome je bio uvođenje promjena koje su bile dobro prihvaćene od učitelja i stručnih suradnika škole. Ovaj dokument u sebi ima dva glavna dijela, a oni su nastavni plan, i nastavni program. Nastavni program sastavljen je od tri glavna dijela, a to su: „1. program obveznih nastavnih predmeta strukturno ujednačen za svaki nastavni predmet - s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i rezultatima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća), 2. program izbornih nastavnih predmeta strukturno ujednačen - s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i ciljevima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća), 3. posebni programi učenja stranih i klasičnih jezika - s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i ciljevima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća)“ (MZOŠ, 2006, str. 8).

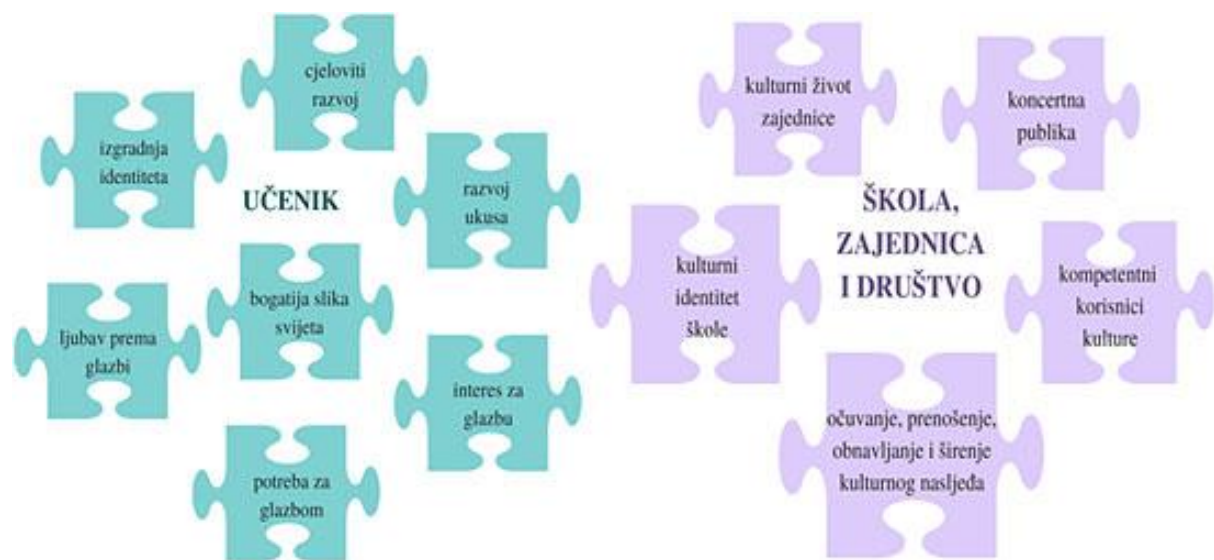
Nastavni plan sadrži „plan nastavnog rada po predmetima i po razredima - od I. do VIII. razreda, po tjednom i godišnjem broju sati, te ukupnom tjednom i godišnjem broju sati, plan izvannastavnih aktivnosti po razredima, te prema ukupnom tjednom i godišnjem broju sati, plan realizacije posebnih programa učenja stranih i klasičnih jezika, plan dopunskoga i dodatnog rada, te sata razrednika“ (MZOŠ, 2006, str. 8).

Nastavu Glazbene kulture u prva tri razreda, u najvećem broju slučajeva, izvodi učitelj razredne nastave, a od četvrtog razreda, predmetni učitelj Glazbene kulture, iako, važno je napomenuti da to nije uvijek slučaj. Prema nastavnom planu, učitelj razredne nastave izvodi nastavu Glazbene kulture jednom (1) tjedno što je 35 sati godišnje. Kroz nastavu Glazbene kulture, propisano nastavnim planom i programom, učitelj treba težiti razvoju pjevanja, sviranja, vještinama vezanim uz slušanje glazbe te razvijati glazbenu kreativnost kod učenika i konačno, pospješiti proces savladavanja glazbenih sposobnosti (ritam, melodija, pokret, tonsko slikanje) učenika u prva tri razreda osnovne škole. Sam proces uporabe ovog dokumenta je jednostavan; učitelj u skladu s ključnim pojmovima i obrazovnim postignućima, koji su navedeni za određeno područje, organizira nastavu. Uz područja pjevanja i sviranja priložena je i napomena koja će detaljnije razjasniti kako odabrati nekolicinu pjesama/skladbi iz danog popisa. Učitelju je ostavljena mogućnost odabiranja dodatnih pjesama, ovisno o raspoloživoj količini vremena. Važno je napomenuti da je napredak učenika u ovom području vrlo relativan i individualan.

2.2. Glazbena kultura u nacionalnom kurikulumu

„Biti vizionar u području odgoja i obrazovanja u vrijeme dubokih i brzih društvenih, gospodarskih, informacijsko-tehnoloških promjena, te znanstvenih postignuća, znači duboko promišljeno i višestrano postaviti puteve i načine osobnog i društvenog razvoja djece i učenika od predškolske razine do ulaska u visokoškolski sustav.“ (Dragan Primorac, 2017). Godine 2017, u prosincu, okuplja se vijeće za nacionalni kurikulum koje želi doći do zajedničkog sporazuma o svim sposobnostima učenika koje su potrebne za budući život, u osobnom, društvenom i profesionalnom smislu. To vijeće se sastoji od pedagoga, kineziologa, profesora s raznih fakulteta u RH, profesora iz različitih osnovnih i srednjih škola u RH, članova Instituta za društvena istraživanja na čelu s doc. dr. sc. Dijanom Vican s Odjela za pedagogiju iz Sveučilišta u Zadru. Po njihovim naputcima, Ministarstvo znanosti i obrazovanja dolazi do zajedničke odluke da će se dokument Nacionalnog kurikuluma i njegove upute početi primjenjivati u prvim i petim razredima osnovne škole 2019/2020. šk. godine. A u školskoj

godini 2020./2021., kurikulum će se primjenjivati u svim razredima osnovne škole. Prema Rosandiću (2013.), u sustavima različitih zemalja, postoje razne vrste kurikuluma koje su bile ili još uvijek jesu u upotrebi. Austrijski predmetni kurikulum za njemački jezik koji se izvodi iz okvirnoga nacionalnog kurikula, Talijanski predmetni kurikulum, Njemački (Bavarski) predmetni kurikulum gdje je zanimljivo pogledati u popis predmeta: nauk o vjeri, njemački jezik, strani jezik (dva do tri), likovna i glazbena umjetnost, matematika, fizika, kemija, prirodopis, zemljopis, povijest, sociologija, gospodarstvo, domaćinstvo, pravo, sport i dr. Ono što se naglašava u ovom kurikulumu je teorija cjelovitog obuhvaćanja školskog sustava, nešto poput načina školovanja djece u Hrvatskoj. Postoji i Švedski predmetni kurikulum čiji školski sustav odlikuje „otvorenosću, razvedenošću izbornih programa, didaktičko-metodičkim pluralizmom i životnim realizmom.“ (Rosandić, 2013., str. 60). Promatrajući sada aspekt Glazbene kulture i umjetnosti, u aktualnom Nacionalnom kurikulumu utvrđujemo krucijalnu važnost glazbenog odgoja za svakog učenika jer je glazba „dio svih kultura svijeta te je, uz ostale umjetnosti, ključna za kvalitetan, skladan i cjeloviti razvoj svakog pojedinca.“ (MZO, 2019). Osim takve vrste razvoja pojedinca, Glazbena kultura pridonosi i razvoju škole, zajednice i društva.



Slika 1. – Značaj predmeta Glazbene kulture/Glazbene umjetnosti za učenika, školu, zajednicu i društvo.

(Izvor: MZO, 2019.)

3. OSOBINE UČITELJA

3.1. Ljudske osobine učitelja

Ljudske osobine učitelja su one koje ga obilježavaju kao čovjeka, ono što učenici, roditelji, kolege vide u učitelju i što od njegovih kvaliteta prihvaćaju i poštuju, piše Vladimir Strugar (2014). Prema Glasseru (1993), količina truda koju će učenici uložiti u nastavu ovisi upravo o onome što učenici i roditelji vide u svome učitelju i poznaju li ga dovoljno te sviđa li im se to što znaju o učitelju. Prema njegovima riječima, učitelj bi trebao uvijek raditi na način da ga učenici bolje upoznaju (Glasser, 1993). Mnogi svjetski poznati filozofi, mislioci i pedagozi su pridavali učiteljima veliku važnost jer su bili dio svakodnevice skoro svakog čovjeka kao što, prema Strugaru (2014) ističe M.F. Kvintilijan „da učitelji moraju biti dobri ljudi koji prema učenicima iskazuju roditeljski stav.“ (Strugar, 2014; str. 23). Jedan od najpoznatijih pedagoga, Čeh J.A. Komensky je volio isticati učitelje kao ponajbolje odabrane ljude koji su bili nadareni mudrošću i praktičnim duhom i koji su morali biti poštteni, radišni i jake volje (Strugar, 2014). Još jedna velika ličnost, D. Trstenjak (1848. – 1921.) naglašava roditeljski odnos učitelja prema djeci i piše: „Svekolikoj djeci budi pravi otac i mati! (...) Ti si duša školi svojoj. Kakav si ti, takva su i djeca.“ (Silov 2002: str. 93). Ako se želi sagledati sažet pregled osobnih učiteljskih osobina, može se prikazati pomoću rezultata raznih empirijskih istraživanja provedenih kroz 20. stoljeće (Hart, 1934, Jersild, 1940, Witty, 1947, Rickey, 1958, Fulgosi, 1966 i dr.), a prema Strugaru (1993), prikaz grupiranih rezultata je:

- „pomaže učenicima u radu i potiče njihov interes
- veseo, dobrog raspoloženja, ljubazan, pristupačan
- prijateljski se odnosi prema učenicima, strpljiv, smiren
- zanimaju ga učenici, razumije ih, poštuje njihovu ličnost, izbjegava sarkazam i pogrдне riječi
- ugodnog izgleda, opće privlačnosti, postojan, uravnotežen, dosljedan
- nepristran, pravedan, pošten, autoritet i uzorit
- pokazuje smisao za humor i duhovitost, širokih interesa, pokazuje entuzijazam
- izražava ljubav prema djeci, povjerljiv, privržen, stavlja se u učenikov položaj (empatija), vjeruje u učenikove sposobnosti
- objektivn, realan, samokritičan, prirodan
- vlada svojim osjećajima, prilagodljiv
- održava demokratske odnose, dobar suradnik.“ (Strugar, 1993: str. 31-33).

Sudeći po ovim osobinama, učitelj može biti glavni pokretač napretka učenika jer sve ove osobine mogu pridonijeti emocionalnom, psihičkom i misaonom rastu. Stoga je osobnost učitelja jedan od značajnih čimbenika uspješnog provođenja kurikula. Neki od ostalih su stručno osoblje, nastavna sredstva i pomagala, školska oprema te sama zgrada škole i njezino uređenje, osobnost ravnatelja i dr., ali ništa od ovoga nije važno ako učitelju nedostaju temeljne, gore spomenute, osobine.

3.2. Pedagoške osobine učitelja

Osim generičkih ljudskih osobina svakog učitelja, učitelj mora imati i određen fond znanja i osobina iz stručno-pedagoškog područja nastave koje su značajne za njegov rad u odgojno-obrazovnom procesu. Jedno od važnijih načela nastave kojom se učitelj treba voditi u svom radu je važnost motivacije za rad. Još od davnih vremena, Demokrit (460.-370. pr. Kr.) je isticao i danas popularno uvjerenje da učitelj ne treba dostići željenu razinu motivacije za učenje uporabom sile, zastrašivanjem i na slične načine, već poticanjem i uvjeravanjem, bez uporabe bilo kakvih školskih zakonika ili sile. Prema Pestalozziju, „učenike će se motivirati na rad razvijanjem osjećaja zadovoljstva u tome što uče.“ (Strugar, 2014: str. 26). Isto tako, jedna od važnijih metodičkih znanja učitelja je sposobnost izvedbe nastavnog sata. U okvirima ovog znanja, podrazumijeva se da je učiteljevo ponašanje:

- relaksirano, samouvjeren, planirano, motivirajuće
- primjenjivo, razumljivo i lako shvatljivo učenicima
- njegovi su razgovori interesantni, pitanja raznolika i usmjerena svim učenicima u razredu
- aktivnosti su prilagođene uzrastu
- uključuje učenike u samostalan rad
- poštuje prijedloge učenika i omogućuje njihovu realizaciju
- znalački manipulira nastavnim materijalima, sredstvima i pomagalicama (Kyriacou, 1995.)

Između gore spomenutih vještina i osobnosti, učitelj bi trebao biti srdačan, poticajan i opušten, govori Kyriacou (1995), a u tom procesu (Strugar, 1992 prema Komenskom) J.A. Komensky ističe kako treba razviti potrebu učenika da upozna istinu vlastitom glavom. Učitelj bi trebao razviti određenu vrstu ljubavi prema radu: „Odnos prema učenicima valja graditi na ljubavi

(J.H. Pestalozzi), poštivanju učenika (N.G. Černiševski), pomoću duhovne veze (K.D. Ušinski), iskrenosti i povjerenju (L.N. Tolstoj, G. Kerschensteiner) te bliskosti učenika i učitelja (P. Vuk-Pavlović)“ (Strugar, 2014: str. 27). Sve ove osobine utjecat će na stvaranje pozitivnog odnosa između učenika i nastavnika/učitelja koji će, prema Bašić i Bilić (2016), Davis napominje, imati dugotrajan utjecaj. Donosi nekoliko zaključaka o tom odnosu:

- a) „Odnos nastavnik – učenik utječe na kognitivne i socijalne ishode od ranog i predškolskog perioda kroz djetinjstvo i adolescenciju.
- b) Odnos nastavnik – učenik pod utjecajem je učeničkih vjerovanja o odraslima, nastavnicima, sebi i prirodi odnosa odrasli – dijete. Ta vjerovanja oblikuju učenička socijalno-motivacijska vjerovanja i povratno djeluju na učenička vjerovanja o njihovoj akademskoj i socijalnoj kompetenciji, vrijednosti i težnji k akademskim i socijalnim ciljevima u razredu.
- c) Kvaliteta odnosa nastavnik – učenik odražava interpersonalnu kulturu razreda i škole, kao i njihove prilike da ulažu u alternativne odnose i sposobnosti učenika i nastavnika da se međusobno povežu
- d) Kvaliteta odnosa između nastavnika i učenika pod utjecajem je učiteljske motivacije, interpersonalnih vještina, poučavanja i nastojanja da razvije motivaciju za učenjem kod učenika.“ (Bašić, Bilić, 2016; prema Davis, 2003: str. 98-99).

Kao što se vidi u gore spomenutim zaključcima, odnos nastavnik – učenik može imati značajan utjecaj na gotovo sve aspekte nastave i izuzetno je važan. Ono što primarno određuje taj odnos su upravo osobine svakog učitelja, gdje valja posebno istaknuti sposobnost učitelja za motivacijom učenika na učenje i razvijanje želje za znanjem.

3.3.Osobine učitelja Glazbene kulture i njegove kompetencije

Nastava Glazbene kulture u osnovnoj školi je izrazito važna za razvoj svakog djeteta u školi i upravo zbog tog razloga, treba djeci osigurati visoku kvalitetu nastave glazbe u tom periodu. Ta kvaliteta se može postići na razne načine i ovisi o mnogo faktora u isto vrijeme, a „Dobrota (2000) smatra da kvalitetna nastava na primarnom stupnju ovisi o nekoliko elemenata: o koncepciji i satnici predmeta, o nastavnoj opremi, o općoj duhovnoj klimi (pitanje opće sklonosti umjetnosti i glazbi) te o obrazovanju razrednih učitelja.“ (Svalina, 2015., str. 105) Ako želimo ostvariti kvalitetnu nastavu glazbe, bitno je naglasiti kako osnovnu komponentu čini kompetentan učitelj koji je sposoban pružiti učenicima radost sudjelovanja u svim

aktivnostima predviđenim kurikulumom (Svalina, 2015). Na široko-obuhvatnoj razini, vrlo je popularno mišljenje učitelja primarnog obrazovanja da njihova sprema i temeljna znanja za provođenje nastave Glazbene kulture nisu dostatna. Tako svjedoče iskustva iz mnogih drugih zemalja koje navodi Svalina (2015) (Meany, 1986, Wragg i sur., 1989, Bennett i surr 1992, Siebenaler, 2006, Seddon i Biasutti, 2008, Russell-Bowie, 2009). Iz tih rezultata saznaje se kako se učitelji primarnog obrazovanja ne osjećaju dovoljno kompetentnima za vođenje nastave glazbe. „Istraživanje provedeno u pet škola na sjeveroistoku Engleske (Barnes i Shinn-Taylor, 1988) pokazalo je da se razredni učitelji osjećaju najmanje kompetentnima i najmanje sigurnima u vođenju nastave glazbe. Od pedeset intervjuiranih učitelja njih trideseti šest navodi da trebaju pomoć u vođenju nastave glazbe.“ (Svalina, 2015, str. 105)

Glover i Ward (1994) ustraju u pronalasku odgovora na pitanje koje sposobnosti ili kompetencije su vitalne za učitelje razredne nastave u provođenju nastave glazbe. Prije svega u opisu je navedena osoba s odgovarajuće razvijenim glazbenim vještinama, a te vještine dobro komplementiraju vještine poučavanja. Slažu se, međutim, kako učitelj glazbe za vođenje nastave treba:

1. „biti pažljiv, perceptivni slušatelj, koji reagira na zvukove različite kvalitete i koji reagira na glazbu
2. imati maštovit pristup i očigledan entuzijazam za različiti izbor glazbe, što uključuje i dječje glazbene radove
3. biti glazbeni izvođač, biti u stanju dolaziti u interakciju, odnosno glazbeno komunicirati koliko god glazba bila jednostavna
4. planirati dugoročno glazbeno učenje u okviru cjelovitoga kurikulumu za svako dijete
5. osigurati, inicirati i voditi raznovrsne glazbene aktivnosti u razredu,
6. dati povratnu informaciju djeci za njihove dječje glazbene radove, identificirati razvojne potrebe i odgovoriti na njih na odgovarajući način
7. procjenjivati napredak i vrednovati učenje i poučavanje u glazbi
8. samouvjerenost se izražavati u glazbenom kontekstu“ (Glover i Ward, 1994, str. 11).

4. KOMPETENCIJE STUDENATA

4.1. Početne kompetencije studenata

Svaki od studenata na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu sluša 9 različitih kolegija iz područja glazbe koji im nude širok spektar znanja i vještina koje će koristiti u nastavi Glazbene kulture. Čak i oni koji su potpuni glazbeni laici, uz kontinuiranu vježbu sviranja instrumenta i savladavanje znanja iz kolegija glazbe, bit će vješti u sviranju i pjevanju pjesama tijekom nastave Glazbene kulture. Razlog toga navode L. Nikolić i G. Ercegovac-Janjić kada kažu: „Razvoj glazbenih sposobnosti pojedinca rezultat je utjecaja obiteljskog, društvenog, medijskog okruženja, glazbeno-pedagoškog djelovanja tijekom formalnog i neformalnog obrazovanja, ali i unutrašnjih čimbenika kao što su želja i volja za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima. Značajnije rezultate moguće je postići jedino sustavnim, kontinuiranim i kvalitetnim glazbenim radom kojemu su osnovne zadaće: razvijanje glazbenih sposobnosti i vještina, stjecanje glazbenih znanja, razvijanje muzikalnosti, formiranje i oblikovanje glazbeno prihvatljivih stavova i načina ponašanja.“ (Nikolić, L. i Ercegovac-Janjić, G. 2009; str. 25). Postoje određene razlike među studentima koji upisuju prvu godinu studija, a one ovise o prethodnom glazbenom obrazovanju svakog pojedinca. Iz tih razloga možemo podijeliti studente na tri razine: studenti bez ikakvog predznanja u području glazbe (osim onog stečenog u osnovnoj i srednjoj školi), studenti koji imaju dodatno, niže obrazovanje u osnovnoj glazbenoj školi i studenti koji imaju dodatno obrazovanje srednje glazbene škole. Studenti ove tri različite skupine, neovisno o razini kojoj pripadaju, kroz kolegije glazbe na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu trebaju postići određenu razinu kompetencija koje će im omogućiti da budu uspješni u izvođenju nastave Glazbene kulture.

Predmeti Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti bi, prema Nacionalnom kurikulumu, učenicima trebali pružiti iskustva koja će rezultirati: razumijevanjem glazbenog jezika, razumijevanjem simbola glazbe, razumijevanjem glazbenih ideja, razumijevanjem glazbenih koncepta i tumačenjem poruka koje prenosi jezik glazbe. Osim toga, učenici koji završe osnovnu školu trebali bi razviti sposobnosti analize ugođaja i visine tona, smjera melodije, dinamice, ritma te raspoznavanja izvodilačkog sastava pojedinih skladbi. U sklopu osnovnoškolskog obrazovanja, učenici bi isto tako trebali steći temeljna znanja o raznovrsnim instrumentima, njihovim bojama i izgledu te bi trebali poznavati pjevačke glasove i moći analizirati glazbena obilježja u osnovnim glazbenim oblicima. Trebali bi poznavati različite glazbene žanrove (npr. klasične, tradicijske i popularne), obilježja glazbenih, glazbeno-scenskih i glazbenih razdoblja. Poznavat će

temeljne karakteristike hrvatske tradicijske glazbe i glazbu manjinskih kultura te glazbe svijeta.

Uzimajući u obzir da postoji određeni broj studenata koji upisuju prvu godinu s prethodno stečenim glazbenim vještinama, kao što su npr. sviranje instrumenata, poznavanje glazbenog pisma, pretpostavlja se da su ti studenti u prednosti nad onima koji dolaze bez ikakvog prethodnog znanja u istom području. Takvi studenti, koji imaju inicijalne kompetencije veće od stečenih u osnovnoj i srednjoj školi, lakše će savladati ciljeve kolegija Glazbene kulture, Glazbenog praktikuma, a i naposljetku, Metodike glazbene kulture jer jedan od ciljeva tih kolegija je steći vještine i kompetencije koje oni već imaju. Međutim, završetkom studija na Učiteljskom fakultetu, svi studenti, pa i oni bez početnih znanja i oni s početnim znanjem, bi trebali steći ostvarive glazbene kompetencije, a Šulentić-Begić smatra da su to:

- „lijepo i muzikalno pjevanje i sigurno poznavanje određenog broja pjesama
- sviranje pratećeg instrumenta za praćenje vlastitog i dječjeg pjevanja
- vođenje aktivnosti slušanja glazbe i poznavanje određenog broja prikladnih skladba
- organiziranje i izvođenje jednostavnih glazbenih igara
- metodička znanja i vještine.“ (Šulentić-Begić, 2013; str. 66)

4.2.METODIČKE I GLAZBENE KOMPETENCIJE STEČENE NA STUDIJU

4.2.1. Kolegiji Glazbene kulture 1 i 2

U ovom poglavlju će se analizirati sadržaj kolegija Glazbene kulture 1 i 2, njihovi ciljevi, znanja stečena tijekom kolegija, obveze studenata tijekom kolegija, očekivani ishodi učenja, status predmeta, bodovna vrijednost predmeta i način izvođenja nastave.

S kolegijem Glazbene kulture 1 se studenti Učiteljskog fakulteta prvi puta susreću u zimskom semestru druge godine te se na njega nastavlja kolegij Glazbene kulture 2. Znanja stečena tijekom Glazbene kulture 1 itekako su potrebna za uspješno sudjelovanje u Glazbenoj kulturi 2. Glazbenoj kulturi 1 pridružena je vrijednost od 2 ECTS boda i taj se kolegij izvodi unutar okvira 15 sati predavanja i 15 sati vježbi. Ovaj kolegij je obavezan za sve studente. Prema redu predavanja, „cilj ovog kolegija je odrediti elemente koji čine glazbenu kulturu kao

nastavni predmet, definirati parametre glazbe u fizikalnom smislu, analizirati elemente glazbenog pisma, raščlaniti glazbeni primjer na elemente glazbenog pisma i ostvariti percepciju note kao pisanog znaka – sinteza.“ Na razini programa kojima predmet pridonosi, postoji 2 ishoda učenja (Učiteljski fakultet, 2020.):

1. *Ostvariti sintetičku razinu kognitivnog područja stručnog znanja kroz bazične elemente glazbene pismenosti / zapisivanje, čitanje i stvaranje glazbenih primjera.*
2. *Ostvariti osnovnu artikulacijsku razinu psihomotornog područja glazbene pismenosti / sviranje ritma i doba uz pjevanje i pokret. (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbena kultura 1)*

Uz redovito pohađanje nastave, pisanje zadaće i aktivno sudjelovanje te čitanje literature i vođenje bilješki, pohađanje koncerata, samostalno učenje i pripreme i izlaska na kolokvij studenti će postići očekivane ishode učenja na razini predmeta:

1. *Prepoznati parametre tona i objasniti ih u fizikalnom smislu*
2. *Imenovati, objasniti, upoznati i usvojiti elemente glazbenog pisma*
3. *Čitati i izvoditi notama zapisane primjere*
4. *Povezati, identificirati i organizirati elemente glazbenog pisma u cjelinu*
5. *Poznavati temeljne znanstvene i teorijske spoznaje iz odgojno-obrazovnih područja u primarnom obrazovanju (umjetničko područje), te ovladanost relevantnim sadržajima iz pripadajućih nastavnih predmeta. (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbena kultura 1)*

Ovaj kolegij se izvodi dva puta tjedno u obliku predavanja i vježbi gdje svaki od ova dva oblika traje po 45 minuta tjedno. Tijekom ovih predavanja i vježbi studenti usvajaju neka od temeljnih i bazičnih, ali ključnih znanja o glazbenim ljestvicama (mol i dur ljestvice), trajanju tonova, visini tonova, dinamici te tempu, predznacima, kvintnom i kvartnom krugu i slično. U sadržaju predmeta proučavaju se i neki od složenijih oblika znanja u području glazbe, kao što su intervali, ali i međusobni odnosi intervala te transponiranje tonaliteta iz jednog u drugi što je vrijedna vještina i alat za svakog glazbenika i učitelja Glazbene kulture (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbena kultura 1). „Glazba je duboko ukorijenjena u čovjeku i sastavni je dio svih kultura svijeta. Glazba i druge umjetnosti važne su za

kvalitetan, skladan i cjelovit razvoj svakog pojedinca“ (Nacionalni kurikulum, 2019.), a sigurno je da će kontinuirani rad u ovom kolegiju rezultirati kvalitetnim razvojem svakog pojedinca jer će mu omogućiti ovladati vještinama koje su izražene i korisne u današnjem intelektualnom društvu bogatom kulturnom raznolikošću. Ove vještine će studentima omogućiti informiranost i ravnopravnost u svakom razgovoru u području glazbe.

Kolegij Glazbene kulture 2 odvija se u 4. semestru. Ovo je obavezan kolegij i studenti ga pohađaju dva puta tjedno, kao i Glazbenu kulturu 1 u obliku predavanja i vježbi. Sveukupno nastava se sastoji od 15 sati predavanja, koja studenti pohađaju jednom tjedno u trajanju od 45 minuta te 15 sati vježbi koje studenti pohađaju također jednom tjedno u trajanju od 45 minuta. Bodovna vrijednost ovog kolegija je 2 ECTS boda, baš kao i prethodnoj Glazbenoj kulturi 1. Vrlo je važno za studente položiti kolegij Glazbene kulture 1 jer je uvjet za izlazak na kolokvije ili ispite iz Glazbene kulture 2 položen status kolegija Glazbene kulture 1. U samoj srži ovog predmeta te sadržaja kojeg nosi, postoji više ciljeva ovog kolegija:

1. *Identificirati glazbu kao element estetskog odgoja*
2. *Ukazati na estetski vrijednu glazbu i elemente koji je čine takvom*
3. *Usvojiti određeni broj estetski vrijednih skladbi iz glazbene literature*
4. *Analizirati i sintetizirati glazbene sastavnice skladbi*
5. *Povezati obilježja različitih glazbenih razdoblja kroz glazbu, predstavnike i glazbene oblike*
6. *Usporediti glazbene stilove*
7. *Oblikovati osobni glazbeni ukus*
8. *Revidirati osobnu opću glazbenu kulturu* (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbena kultura 2).

U sklopu ovog kolegija, kroz dva semestra, obuhvaća se opširan sadržaj glazbenih znanja i vještina i velika je odgovornost na studentima koji bi, za uspješno savladavanje svih sastavnica kolegija, trebali redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u istoj, čitati propisanu literaturu i voditi detaljne bilješke, pohađati koncerte i na taj način se educirati i oblikovati svoj glazbeni ukus te samostalno učiti i pripremati se za izlazak na kolokvij ili ispit. Studenti će, tijekom pohađanja ovog kolegija, prema redu predavanja, biti u prilici naučiti više o analizi

izražajnih sastavnica glazbenog djela: metar, ritam, melodija, harmonija, tempo, dinamika, agogika, boja i oblik. Također, usvojiti će se temeljna znanja o motivima, frazama, malim i velikim glazbenim rečenicama, malim i velikim glazbenim periodama, upoznavat će se i slušno analizirati jednostavni i složeni glazbeni oblici (jednostavačni, višestavačni, solo-popijevka, opera, oratorij, kantata, musical...). Proučavat će se programnost u glazbi i prolaziti kroz povijesni pregled glazbe, njezinih razdoblja i stilova u glazbenoj umjetnosti s glavnim predstavnicima. Upoznavat će se glazbeni instrumenti na primjerima iz glazbene literature (instrumentalna glazba/upoznavanje osnovnih značajki instrumenata simfonijskog orkestra) te vokalna glazba (glas, vrste glasova, njega glasa, osnove vokalne tehnike). Studente će se osposobiti za vokalnu izvedbu jednostavnih primjera prema Kurikulu za Glazbenu kulturu i studenti će biti upoznati s kratkim i jednostavnim ritamskim i melodijskim diktatima te biti u mogućnosti ih slušno prepoznati i zapisati što je vrlo važno za nastavu Glazbene kulture u nižim razredima osnovne škole jer je to neizostavan dio artikulacije sata Glazbene kulture.

Na kraju semestra, pri izvršavanju obaveza kolegija, studenti će moći:

1. *prepoznati glazbene oblike odslušanih skladbi*
 2. *imenovati, objasniti, upoznati i usvojiti dio glazbene terminologije*
 3. *analizirati odslušanu skladbu i razlučiti njezine glazbene sastavnice*
 4. *prepoznati određena djela iz glazbene literature*
 5. *stvoriti slušnu percepciju različitih glazbenih pojmova i skladbi*
 6. *povezati, identificirati i organizirati značajke glazbenih stilova*
 7. *razvijati artikulaciju u području izvođenja glazbe i čitanja nota*
- (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbena kultura 2).

Kolegij Glazbene kulture tijekom dva semestra obuhvaća opsežan sadržaj kojeg studenti savladavaju i to im pruža veliku vrijednost u njihovoj budućoj profesiji. Oba kolegija Glazbene kulture donose i pružaju studentima korisne alate koji su temelj za planiranje i izvođenje nastave Glazbene kulture u nižim razredima osnovne škole. Međutim, baš zbog velike korisnosti svog sadržaja kojeg studenti primaju pri izvršavanju svojih obaveza na ovom kolegiju, pred njima je i velika odgovornost i opsežan zadatak. U periodu od jedne akademske godine studenti trebaju ovladati opširnim rasponom glazbenih vještina i terminologije, a to zahtjeva određenu količinu truda i rada. Problem na koji se nailazi na učiteljskim studijima, govori Šulentić Begić (2016), je nedovoljna zastupljenost glazbenih kolegija u redu predavanja

zbog studenata koji upisuju Učiteljski studij bez prethodno stečenog glazbenog obrazovanja. Iz tih razloga, kolegiji Glazbene kulture ne smiju se shvatiti olako i treba im se pristupiti s velikom pozornošću, imajući na umu sve vrijednosti koje studenti dobivaju i koje će im biti prijeko potrebne tijekom studija za uspješno pohađanje ostalih glazbenih kolegija kao i tijekom zahtjevne i dugotrajne profesionalne karijere.

4.2.2. Kolegiji Glazbenog praktikuma 1, 2, 3 i 4

Ovo je još jedan kolegiji s kojim se studenti susreću po prvi put isto kada i s Glazbenom kulturom, u trećem semestru, odnosno, početkom druge godine studija. Ono što prethodi pohađanju ovog kolegija je izbor instrumenta za sviranje prilikom upisa druge godine. Studenti imaju pravo izabrati klavir, sintetizator zvuka i gitaru. Ovom kolegiju dodijeljena je vrijednost od 1 ECTS boda, a kolegij se sastoji od 0 sati predavanja, 15 sati vježbi te 0 sati seminara. Svaki student, koji nema prethodno stečeno znanje u glazbenim školama, kroz ovaj kolegij upoznaje instrument kojeg je odabrao/la i uvježbava čitanje nota, odnosno glazbeno se opismenjuje. Prema redu predavanja, to znači praktično primjenjivati usvojeno znanje notnog pisma na zadanom glazbenom instrumentu uz pravilan prstomet i tehniku sviranja, samostalnu analizu skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, opseg tonova skladbe, oblik), razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu (Učiteljski fakultet, 2020). U samim počecima ovog kolegija, studenti uče osnovne vještine sviranja tog instrumenta na primjerima 15 odabranih pjesama za prvi razred osnovne škole. Studenti koji pohađaju nastavu klavira i sintetizatora zvuka uče pravilan prstomet i tehniku sviranja desnom rukom, a studenti koji su odabrali gitaru savladavaju pravilan položaj ruku za vrijeme sviranja na gitari uz „intonativno brojanje“.

Očekivani ishodi na razini predmeta su:

1. *Čitanje nota*
2. *Čitanje ritma*
3. *Samostalna analiza notnog teksta (tonalitet, mjera, opseg tonova, prstomet)*
4. *Intonativno snalaženje (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)*
5. *Intonativno brojanje ritma*
6. *Čitanje i razumijevanje jednostavnih glazbenih sadržaja*
7. *Vladanje jednostavnim motoričkim vještinama (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbeni praktikum 1)*

Za napredovanje unutar ovog kolegija izrazito je važno ispuniti sve obaveze koje se sastoje od redovitog pohađanja nastave i aktivnog sudjelovanja u nastavi, redovito uvježbavanje naučenih primjera te sviranje i vježbanje izvan termina nastave. Važno je spomenuti da u sklopu ovog kolegija studenti imaju jedinstvene prilike pohađati koncerte unutar Glazbene scene Učiteljskog fakulteta, neki od njih su i koncerti u Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“. Napredovanjem u ovom kolegiju postižu se mnoge bitne značajke koje odlikuju dobre glazbenike učitelje, a neke od njih, prema T. Orloff-Tschekorsky su: „mogućnost većeg opsega vježbanja, razvijanje intenziteta vježbanja, bolja koncentracija, veća tehnička sigurnost, brža i bolja automatizacija tehnike, izbjegavanje stalnog ponavljanja pri vježbanju, veća sigurnost zahvata, bolja koordinacija.“ (Orloff-Tschekorsky, 1996., str. 80-85.).

U četvrtom semestru studenti se nastavljaju glazbeno opismenjivati na Glazbenoj kulturi 2 i vježbati sviranje instrumenta na Glazbenom praktikumu 2. Kolegij Glazbeni praktikom 2 nosi vrijednost jednog ECTS boda, a nastava se izvodi na ponovljeni način, 0 sati predavanja, 15 sati vježbi te 0 sati seminara. Nastavni sadržaj Glazbenog praktikuma 2 se logično nastavlja i nadograđuje na prethodno naučeno stoga je i uvjet za upis ovog predmeta status položenog kolegija Glazbeni praktikum 1. Naravno, samostalna kontrola glazbenog sluha i ritma je još uvijek značajna u savladavanju obaveza kolegija i na tome se kroz nastavu kontinuirano radi uz savladavanje novih zadanih primjera. Tijekom ovog semestra, studenti intenzivno uvježbavaju vještine samostalnog čitanja nota i ritma, analiziraju skladbe (prstomet, tonalitet, mjera i opseg tonova) te sviranju uz intonativno točno pjevanje teksta pjesme. Uz prethodnih 15 naučenih primjera za prvi razred osnovne škole, studenti proširuju svoje znanje sviranja i pjevanja s još 15 pjesama za drugi razred osnovne škole. Izvršavanjem svojih obaveza studenti će razviti dodatno svoju točnu intonaciju te proširiti opseg glasa u visinu. Savladat će praktično razumijevanje odnosa tempa, ritma i metra i dinamičke oznake. Na razini predmeta, očekivani ishodi su:

1. *Čitanje nota*
2. *Čitanje ritma*
3. *Samostalna analiza skladbe (tonalitet, mjera, opseg tonova, prstomet)*
4. *Koordinacija lijeve i desne ruke i oblikovanje tona*
5. *Intonativno snalaženje (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)*
6. *Intonativno brojanje ritma*
7. *Pravilno pjevanje točnog teksta uz sviranje s obje ruke*
8. *Upotreba dvoglasja*

9. *Napredovanje u savladavanju motoričkih vještina*

10. *Usvajanje osnovnih teorijskih pojmova u instrumentalnoj praksi (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbeni praktikum 2).*

U sljedećem, petom, semestru, studenti Učiteljskog fakulteta imaju samo jedan glazbeni kolegij, a to je Glazbeni praktikum 3. Ovaj predmet je također obavezan, izvodi se u 15 sati vježbi i pridružena mu je vrijednost od 1 ECTS boda. Glavni uvjet za upis ovog kolegija je položen kolegij Glazbeni praktikum 2. Uz izvršavanje obaveza za ovaj kolegij, studenti će usvojiti 30 pjesama za treći razred osnovne škole. Njihove obaveze su redovito pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje, polaganje ispita na kraju semestra, te dodatno povremeno pohađanje koncerata i praćenje glazbenih sadržaja putem medija (Učiteljski fakultet, 2020). Ciljevi ovog kolegija su: „praktično primjenjivanje usvojenog znanja notnog pisma na glazbenom instrumentu prema određenom prstometu desne i lijeve ruke, sviranje akordičke pratnje prema karakteru i tempu određene skladbe, samostalna teorijska analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, akordi, oblik, opseg tonova unutar melodije), razvijanje vještine samostalnog čitanja i sviranja (a vista), permanentno razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, rad na vokalnoj tehnici (pravilno disanje, dikcija, fraziranje), savladavanje višeglasja, samostalnost u pratnji, intonativna čistoća, promjene akorda u tempu unutar tonaliteta do 4 predznaka“ (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbeni praktiku 3). Uspoređujući kolegije Glazbenog praktikuma 1 i 3, možemo lako uočiti razliku u opširnosti i složenosti ciljeva te dolazimo do zaključka da je ovaj kolegij mnogo zahtjevniji. Očekivani ishodi na kraju semestra su:

1. *Razumijevanje glazbe na razini samostalnog zaključivanja pojmova tonaliteta apsolutne i programne glazbe*
2. *Samostalna analiza glazbe (tonalitet, mjera, opseg tonova, prstomet)*
3. *Višeglasno sviranje*
4. *Intonativno snalaženje (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)*
5. *Intonativno brojanje ritma*
6. *Pravilno pjevanje točnog teksta uz akordičku pratnju (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbeni praktikum 3).*

Zadnji kolegij Glazbenog praktikuma (4) studenti Učiteljskog fakulteta pohađaju u 6. semestru, odnosno na trećoj godini u ljetnom semestru. Ovaj predmet ponovno nosi 1 ECTS

bod, a izvodi se na isti način kao i njegovi prethodnici, u obliku 15 sati vježbi u jednom semestru, odnosno jednom tjedno po 45 minuta. Kolegij je obavezan i obaveze studenata premašuju očekivanja. Ciljevi ovog kolegija su: „sviranje akordičke pratnje prema karakteru i tempu određene skladbe, samostalna analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, oblik, akordi, opseg tonova unutar melodije), razvijanje vještine samostalnog čitanja i sviranja (a vista), permanentno razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, rad na vokalnoj tehnici (pravilno disanje, dikcija, fraziranje), savladavanje višeglasja, samostalnost u pratnji, intonativna čistoća, primjene akorda u tempu unutar tonaliteta do 4 predznaka“ (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbeni praktikum 4). Uz uspješno izvršavanje obaveza tijekom semestra na ovom kolegiju, studenti bi trebali moći samostalno čitati note i ritam, analizirati notni tekst (tonalitet, mjeru, akordi, opseg tonova, prstomet) te bi trebali ovladati višeglasnim sviranjem uz intonativno točno pjevanje. Zadani glazbeni primjeri su primjeri iz trećeg razreda osnovne škole, odnosno 30 njih. Glavni uvjet za upis ovog predmeta je, prema redu predavanja Učiteljskog fakulteta, položen Glazbeni praktikum 3 jer se nastavni sadržaj logično nastavlja i nadograđuje na prethodno naučeno. Na razini predmeta postoji 7 različitih očekivanih ishoda, a oni su:

1. *Razumijevanje glazbe na razini samostalnog zaključivanja pojmova tonaliteta apsolutne i programne glazbe.*
2. *Samostalna analiza skladbe (tonalitet, mjera, akordi, opseg tonova, prstomet).*
3. *Uvod u višeglasje - harmonizacija melodija od dvoglasja do četveroglasja*
4. *Intonativno snalaženje (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)*
5. *Vladanje ritmičnim figurama*
6. *Ritmiziranje akordičke pratnje*
7. *Pravilno pjevanje točnog teksta uz akordičku pratnju (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Glazbeni praktikum 4)*

U sklopu kolegija studenti savladavaju teorijsko saznanje uz kontinuirano vježbanje sviranja izvan termina nastave kako bi savladali zahtjevan program i izvršili sve obaveze. Tijekom vježbi studenti imaju priliku prolaziti kroz 30 pjesama trećeg razreda osnovne škole i onda ih uvježbavati samostalno u vremenu izvan fakulteta. Glavni i ultimativni test pred studentima je na kraju semestra kada imaju zadatak sviranja „prima vista“ gdje bi se trebali upoznati s notnim

primjerom kojeg do tog trenutka nisu vidjeli i isti odsvirati uz pravilnu tehniku poštivajući sve komponente glazbene analize koju vrše ukratko prije samog sviranja. Ovaj test je pravi pokazatelj uspješnosti prethodna četiri semestra i neiscrpnog vježbanja savladavanja određenog instrumenta. Nakon uspješno položenog ispita na kraju semestra, studenti bi trebali biti u mogućnosti nastaviti samostalno razvijati svoje glazbene sposobnosti i potencijal te pospješiti svoje glazbeno kritičko promišljanje i, na posljetku, poticati daljnji razvoj sluha i ritma.

4.2.3. Kolegiji Metodike Glazbene kulture 1, 2 i 3

U šestom semestru, odnosno na trećoj godini, studenti se po prvi puta susreću s kolegijem Metodike Glazbene kulture. Važno je za znati da je ovo jedan od prvih metodičkih kolegija kojeg studenti Učiteljskog fakulteta u Zagrebu pohađaju te zbog tog razloga sa sobom nosi okolnosti koje bi mogle učiniti proces savladavanja nastavnog sadržaja blago težim u odnosu na prethodne kolegije koji su, može se razmatrati, drugačijeg oblika i svrhe. Metodika Glazbene kulture 1 je kolegij čija bodovna vrijednost iznosi 3 ECTS boda. U prvom semestru izvođenja ovog kolegija studenti pohađaju 15 sati predavanja, 0 sati vježbi i 0 sati seminara. Ovaj oblik nastave se održava jednom tjedno po 45 minuta na fakultetu. Vrlo je važno za studente, zbog sistematičnosti i logičnosti nastavnog sadržaja, postići sve ciljeve Glazbenog praktikuma 2 i Glazbene kulture 2 jer će im to omogućiti uspješnost na ovom kolegiju. Način ocjenjivanja ovog predmeta nije pismeni ili usmeni ispit, već pisanje nastavne pripreve za sat Glazbene kulture. Ciljevi kojima se teži približiti tijekom predavanja su: „dedukcijom spoznati relacije pedagogije, didaktike i metodike, identificirati metodiku kao znanost o poučavanju nastavnog predmeta, analizirati strukturu metodike glazbe, izdvojiti pomoćne znanosti metodike glazbe, uputiti studente na Nastavni plan i program Glazbene kulture (2006) i Kurikulum Glazbene kulture (2019) (samo u prijelaznoj godini na predmetni kurikulum Glazbene kulture), prikazati planiranje, provođenje i izvođenja samog predmeta, objasniti posebnosti glazbenog sluha i njegove provjere, raščlaniti i opisati rad pojedinih nastavnih područja/domena Glazbene kulture i upoznati psihofizičke glazbene mogućnosti sukladne uzrastu djece“ (Učiteljski fakultet, 2020). Ovaj kolegij je obavezan za sve studente Učiteljskog fakulteta, kao i svi preostali metodički kolegiji. Neka od važnih saznanja koja studenti na ovom kolegiju stječu su razvoj svijesti o potrebi poticanja cjelovitog razvoja učenika, pravu na različitost i uvažavanje sposobnosti svakog učenika, njegovog interesa i sposobnosti. Tijekom pripremanja studenata na sve ono što ih čeka prilikom prvih ulazaka u učionice Glazbene kulture, studenti isto tako proučavaju razvojne karakteristike učenika i ostvaruju određene

kompetencije u afektivnom području spoznaje kroz usvajanje estetskih glazbenih vrednota i njegovanje tradicijske baštine. Važan aspekt tog procesa je „prepoznavanje i profesionalno reagiranje na individualne potrebe učenika, uključujući učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama“ (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Metodika glazbene kulture 1). „Studenti će ostvariti kompetencije u pedagoško – didaktičko – metodičkom području učiteljskog poziva: snalaženje u interdisciplinarnom području metodike, usvajanje školske procedure, kreiranje nastavnih sadržaja, planiranje, programiranje pripremanje za nastavu, povezivanje teorijskog znanja s nastavnom praksom“ (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Metodika glazbene kulture 1). Usvajanjem teorijskih spoznaja iz literature predviđene za ovaj kolegij, studenti će na kraju semestra moći:

1. *Objasniti metodiku kao interdisciplinarnu znanost*
2. *Ostvariti razinu razumijevanja kognitivnog područja u provođenju i planiranju Nastavnog plana i programa glazbene kulture*
3. *Analizirati i sintetizirati kurikul predmeta Glazbena kultura*
4. *Spoznati elemente glazbenog sluha*
5. *Operacionalizirati provjeru glazbenog sluha*
6. *Povezati didaktičke elemente s elementima glazbenog pisma i Glazbene kulture kao predmeta*
7. *Razumjeti i kritički promišljati odgojno-obrazovne procese i međuovisnosti pojedinih dijelova odgojno-obrazovnog sustava*
8. *Razumjeti, kritički promišljati i biti sposobni razvijati identitet učiteljske profesije*
9. *Djelovati u skladu s etičkim standardima profesije i najboljim interesom učenika*
10. *Razumjeti i uvažavati sve dionike odgojno-obrazovnog procesa te razvijati sposobnost kvalitetne komunikacije, suradničkoga i timskog rada*
11. *Razumijevati, poznavati i upotrebljavati odgovarajuće postupke znanstvenoistraživačkog rada u području odgoja i obrazovanja* (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Metodika glazbene kulture 1).

Nastavkom obrazovanja, studenti dolaze do sedmog semestra, odnosno 4. godine kada nadograđuju svoje znanje iz metodike Glazbene kulture kroz kolegij Metodika Glazbene kulture 2. Predmet ovog puta donosi veću ECTS bodovnu vrijednost – 4 boda. Razlog tome je taj što se mijenja način izvođenja nastave. Uz prethodnih 15 sati predavanja u semestru, studenti imaju obavezu prisustovati na 30 sati metodičkih vježbi u osnovnim školama diljem grada Zagreba. Studenti se također dijele u metodičke skupine kojima su dodijeljeni razni mentori koji su voditelji metodičkih skupina. Ovi mentori imaju zadatak pripreme studenata za prvo izvođenje nastavnih sati Glazbene kulture kroz ogledne sate te asistenciju prilikom izrade nastavne pripreve čiju artikulaciju, karakteristike i sveobuhvatnost studenti do tog trenutka već moraju dobro poznavati. Obaveze kolegija su jednim dijelom ostale iste, studenti i dalje moraju redovito i aktivno pohađati nastavu, voditi jasne i precizne bilješke, što s vježbi, a što s predavanja te čitati stručnu literaturu. Osim ovih obaveza, nove obaveze dolaze u obliku javnih i individualnih sati koje studenti imaju dužnost održati u nižim razredima osnovne škole. U ovom obliku nastave, studenti dobivaju priliku pokazati sve svoje vještine koje su stekli tijekom prethodnih 5 semestara jer se u obliku izvođenja nastave Glazbene kulture svi dosad usvojeni ciljevi kolegija aktivno i sa svrhom upotrebljavaju kako bi se učenicima prenijelo temeljno glazbeno znanje i ostavio dobar trag u odrastanju. Na kraju semestra, studenti će moći:

1. *Baratati glazbenim instrumentima u nastavi glazbene kulture*
2. *Sintetizirati čimbenike nastave glazbene kulture u suvislu cjelinu*
3. *Kreirati nastavni sat na temeljima stečenog teorijskog znanja*
4. *Primijeniti stečeno teorijsko znanje u nastavnoj praksi*
5. *Izvesti nastavni sat osmišljen na temelju teorijskog znanja*
6. *Uočiti i ukazati na nedostatke održanog nastavnog sata*
7. *Razumjeti i kritički promišljati odgojno-obrazovni proces i međuovisnosti pojedinih dijelova odgojno-obrazovnog sustava;*
8. *Razumjeti, kritički promišljati i razvijati identitet učiteljske profesije*
9. *Djelovati u skladu s etičkim standardima profesije i najboljim interesom učenika*
10. *Razumijevati i uvažavati sve dionike odgojno-obrazovnog procesa te razvijati sposobnost kvalitetne komunikacije, suradničkoga i timskog rada*
11. *Razumijevati, poznavati i upotrebljavati odgovarajuće postupke znanstveno-istraživačkog rada u području odgoja i obrazovanja;*

12. *Razumijevati i biti osposobljeni za sudjelovanje u razvoju školskog i pedagoškog pluralizma*
13. *Moći preuzimati odgovornost za vlastiti profesionalni razvoj i cjeloživotno učenje, uključujući sposobnost analize i vrednovanja vlastitoga rada, odgojno-obrazovnih procesa i učenja*
14. *Istražiti i ukazati na mogućnosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti (kreiranje, planiranje, programiranje, organiziranje, izvođenje)*
15. *Analizirati udžbenik kao nastavno sredstvo, odrediti kriterije vrednovanja, usporediti postojeće udžbenike iz glazbene kulture za prva tri razreda osnovne škole*
16. *Istražiti, usporediti i identificirati kriterije estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse / umjetničke pjesme, izvorne narodne pjesme, new folk, pop i sl.*
17. *Prikazati i proučiti značaj i djelovanje glazbe u životu čovjeka*
18. *Ukazati na pozitivne i negativne strane komercijalne uloge glazbe*
19. *Prikazati filmsku i kazališnu glazbu*
20. *Proučiti, ispitati i prikazati socijalni aspekt glazbe*
21. *Istražiti, snimiti i prikazati nastavu glazbe i pokret*
22. *Analizirati, identificirati i prikazati korelacijske strukture glazbene kulture i pojedinih nastavnih predmeta (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Metodika glazbene kulture 2).*

U osmom semestru, na četvrtoj godini, studenti se susreću sa svojim zadnjim glazbenim kolegijem koji će ultimativno donijeti ogledne rezultate njihovog rada i znanja stečenih tijekom prošlih godina na studiju. Ovaj kolegij je Metodika Glazbene kulture 3 i nije puno drugačiji od kolegija Metodika glazbene kulture 2. Potonji kolegij Metodika glazbene kulture 3 nosi 3 ECTS boda i obavezan je za sve studente. Uvjeti upisa ovog kolegija su: izvršene sve obaveze kolegija Metodike glazbene kulture 2 (javni i individualni sati u osnovnim školama) te položen kolegij Glazbenog praktikuma 2. Ciljevi ovog predmeta su slični ciljevima prethodne metodike, jedina razlika je u uvođenju plesa u oblik izvođenja nastave MGK3. Studenti se tijekom ovog semestra susreću s novim izazovom koji od njih zahtijeva da u skupinama nauče nekolicinu koreografija dječjih folklornih igara i plesova koji su dio nastavnog kurikuluma za

nastavu Glazbene kulture te bi ih svaki učitelj trebao poznavati i moći pokazati učenicima. Studenti će na kraju semestra biti sposobni:

- 1. istražiti i ukazati na mogućnosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti*
- 2. metodički analizirati udžbenik i vježbenicu iz glazbene kulture za prva tri razreda osnovne škole*
- 3. odrediti kriterije vrednovanja i primijeniti ih u nastavnoj praksi*
- 4. usporediti i identificirati kriterije estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse*
- 5. prikazati i proučiti povijesni i suvremeni značaj i djelovanje glazbe u životu čovjeka (dječje glazbeno stvaralaštvo)*
- 6. istražiti, snimiti i prikazati nastavu glazbe i pokret*
- 7. analizirati, identificirati i prikazati korelacijske strukture glazbene kulture i pojedinih nastavnih predmeta*
- 8. postaviti manju koreografiju dječje folklorne igre*
(Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Metodika glazbene kulture 3).

Ciljevi ovog kolegija su: „upoznati studente s izvannastavnim glazbenim aktivnostima u prakseološkom smislu (kreiranje, planiranje, programiranje, organiziranje, izvođenje), uočiti metodičko oblikovanje udžbenika i vježbenica za nastavu glazbene kulture i postaviti kriterije vrednovanja u odabiru istih, nastaviti razvijanje kriterija estetskog vrednovanja glazbe na primjerima iz nastavne i medijske prakse, naglasiti i uočiti dobrobiti glazbenih aktivnosti za djecu (razvoj pamćenja, koordinacije i motoričkih sposobnosti plesom i sviranjem, spacijalne inteligencije...), proučiti povijesne i suvremene socijalne aspekte glazbe i dječjeg glazbenog stvaralaštva te upoznati određeni broj koreografija dječjih folklornih igara i plesova, razvijati emocionalnu inteligenciju“ (Učiteljski fakultet, 2020, silab kolegija Metodika glazbene kulture 3).

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

5.1. Problem i cilj istraživanja

Sukladno dosadašnjim istraživanjima, postavlja se pitanje mišljenja budućih i već diplomiranih učitelja o postavljenoj razini pripremljenosti za izvođenje konkretne nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole, nakon završenog studija. Cilj istraživanja je ispitati mišljenja studenata, apsolvenata i alumna učiteljskog studija u Zagrebu, o razini dobivenih temeljnih kompetencija iz kolegija Glazbena kultura, Glazbeni praktikum i Metodika glazbene kulture. Prikupljene informacije imaju svrhu pridonijeti dvosmjernoj komunikaciji očekivanja studenata i nastavnika.

5.2. Hipoteze

H1 - Studenti procjenjuju da su na studiju stekli osnovne kompetencije sviranja instrumenta.

H2 - Studenti procjenjuju da su na studiju stekli osnovne kompetencije čitanja i izvođenja notama zapisanih primjera.

H3 - Studenti procjenjuju da su na studiju stekli osnovne kompetencije intonativnog snalaženja.

H4 - Studenti procjenjuju da su na studiju stekli osnovnu kompetenciju analiziranja odslušanih skladbi i razlučivanja njezinih glazbenih sastavnica.

H5 - Studenti procjenjuju da mogu samostalno i točno odsvirati pjesmu.

H6 - Studenti procjenjuju da mogu samostalno i točno otpjevati pjesmu.

H7 - Studenti procjenjuju da poznaju artikulaciju i vrste nastavnog sata Glazbene kulture.

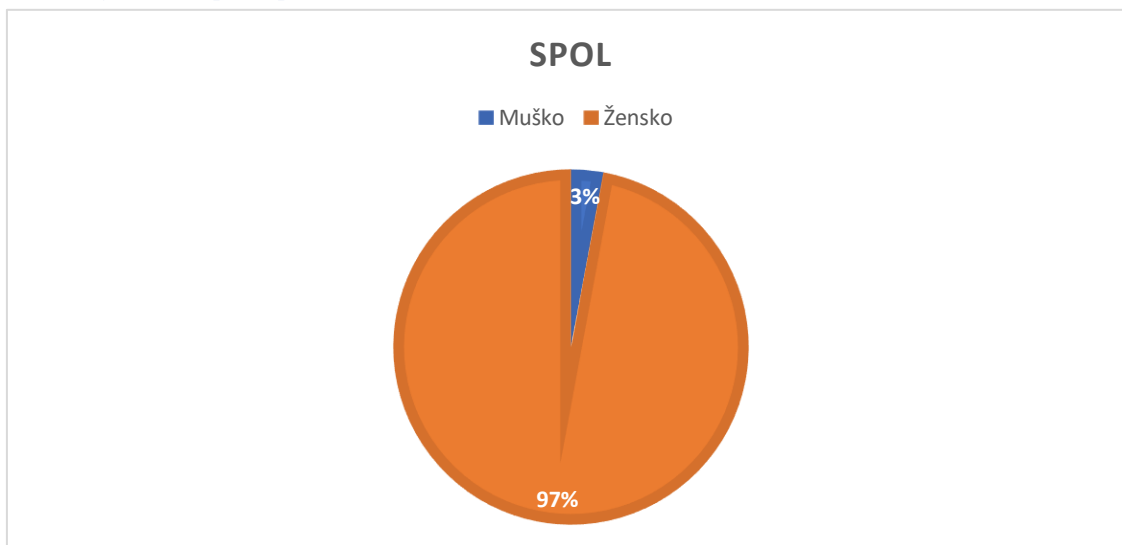
H8 - Studenti procjenjuju da poznaju elemente pisane priprave za nastavni sat Glazbene kulture.

H9 - Studenti procjenjuju da su sigurni u svoje glazbene vještine potrebne u učiteljskoj profesiji za izvođenje nastave Glazbene kulture.

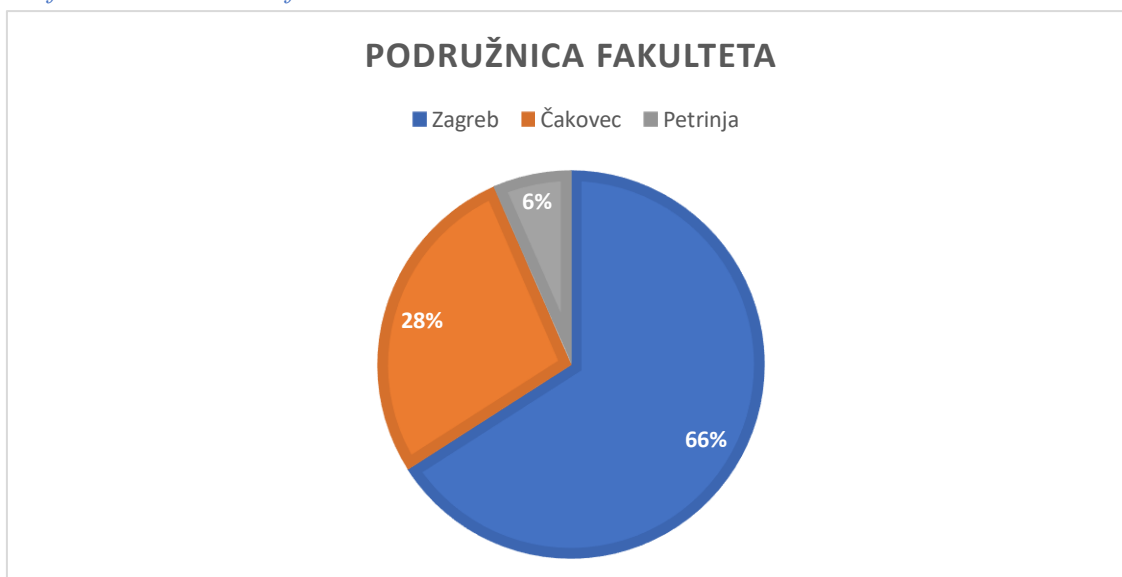
5.3. Uzorak

Istraživanje je provedeno na uzorku od 137 ispitanika, od čega su 133 ispitanika pripadnici ženskog spola, a 4 ispitanika pripadnici muškog spola (Grafikon 1). Ispitanici su studenti završnih (4. i 5. i apsolventi) godina Učiteljskog fakulteta u Zagrebu (uključujući sve tri podružnice) i nedavno diplomirani učitelji s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu. Većina ispitanika, odnosno njih 91 (66.4%) su iz središnjice u Zagrebu, njih 38 (27.7%) su iz podružnice Čakovec i tek 9 njih (6.6%) su iz podružnice Petrinja.

Grafikon 1. Spol ispitanika



Grafikon 2. Podružnica fakulteta



5.4. Postupci i instrument istraživanja

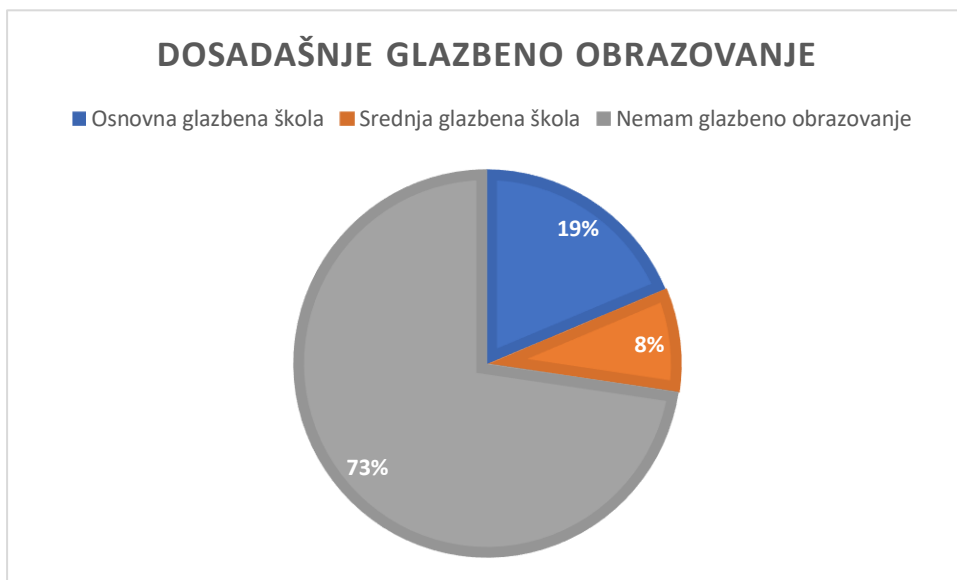
Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je anketni upitnik koji sadrži 9 (devet) pitanja procjene ispitanika o dobivenim temeljnim kompetencijama na učiteljskom studiju iz kolegija glazbenog područja. Odgovori su predviđeni skalom Likertovog tipa (od 1 do 5)

5.5. Rezultati istraživanja i diskusija

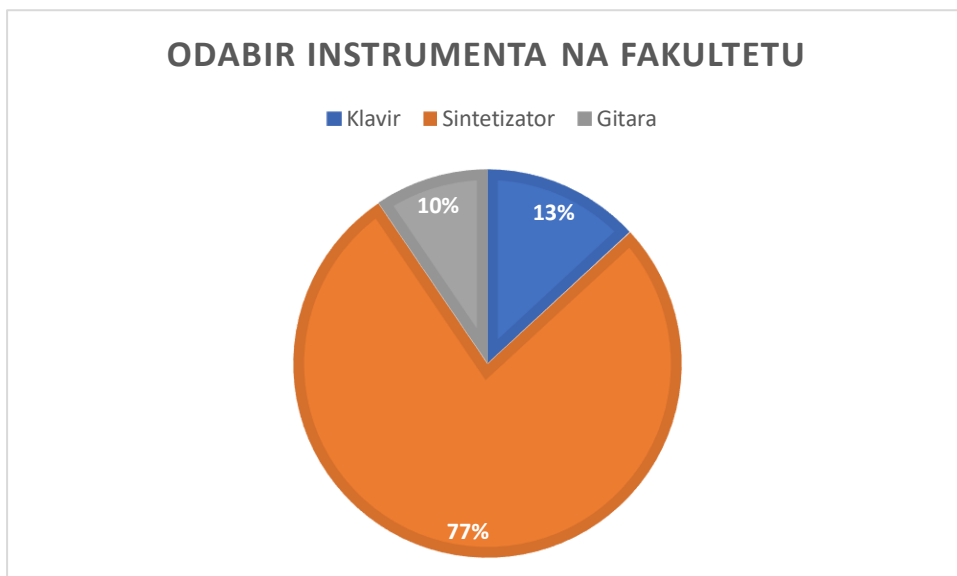
U radu se govori o razlikama između početnih kompetencija studenata te je zbog toga i ispitano koliko studenata dolazi na studij s prethodno stečenim znanjem glazbenog aspekta. Od ukupno 137 ispitanika, njih 26 (19%) je imalo završenu osnovnu glazbenu školu, 12 (8.8%)

srednju glazbenu školu te preostalih 101 (73.7%) dolazi bez bilo kakvog prethodno stečenog znanja i oblika obrazovanja u glazbenim školama. Ovi podatci nas dovode do zaključka da je većina ispitanih studenata svoje dosadašnje glazbeno obrazovanje steklo prilikom studiranja. Od 137 ispitanika, 106 (77%) je odabralo sintetizator zvuka kao instrument kojim će se služiti tijekom studiranja, Klavir ih je odabralo 18 (13%) te gitaru 13 (9.5%).

Grafikon 3. Dosadašnje glazbeno obrazovanje.



Grafikon 4. Odabir instrumenta na fakultetu.



5.6. Mjerni instrumenti

U svrhu dobivanja podataka i provedbe istraživanja koristio se online upitnik zbog postojeće pandemijske situacije povezane s virusom Covid-19. Online upitnik *Analiza postojećeg stanja glazbenih kolegija učiteljskog studija u Zagrebu i projekcija mogućih izmjena* sastojao se od tri dijela:

- 1. Socio-demografska pitanja koja su utvrđivala spol, podružnicu fakulteta, dosadašnje glazbeno obrazovanje te odabir instrumenta na fakultetu (Grafovi 1, 2, 3 i 4).
- 2. Devet tvrdnji kojima su studenti morali pridružiti maksimalno jedan stupanj Likertove skale (Grafovi 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 i 13).
- 3. Pitanja otvorenog tipa koja su bila neobavezna, ali vrlo korisna u svrhu dobivanja jasnije vizije o mogućim modifikacijama glazbenih kolegija na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu te, u konačnici, poboljšavanja pripreme učitelja za buduće tržište rada.

5.7. Postupak

Istraživanje je provedeno u Kolovozu 2021. godine putem online upitnika. Online upitnik je bio namijenjen studentima četvrte i pete godine, apsolventima te nedavno diplomiranim učiteljima Učiteljskog fakulteta u Zagrebu (uključujući podružnice u Čakovcu i Petrinji). Prije samog ispunjavanja online upitnika, svim studentima je dano na znanje da će se upitnik koristiti samo i isključivo samo u svrhu izrade diplomskog rada i zagarantirana je anonimnost prilikom davanja bilo kakvih podataka.

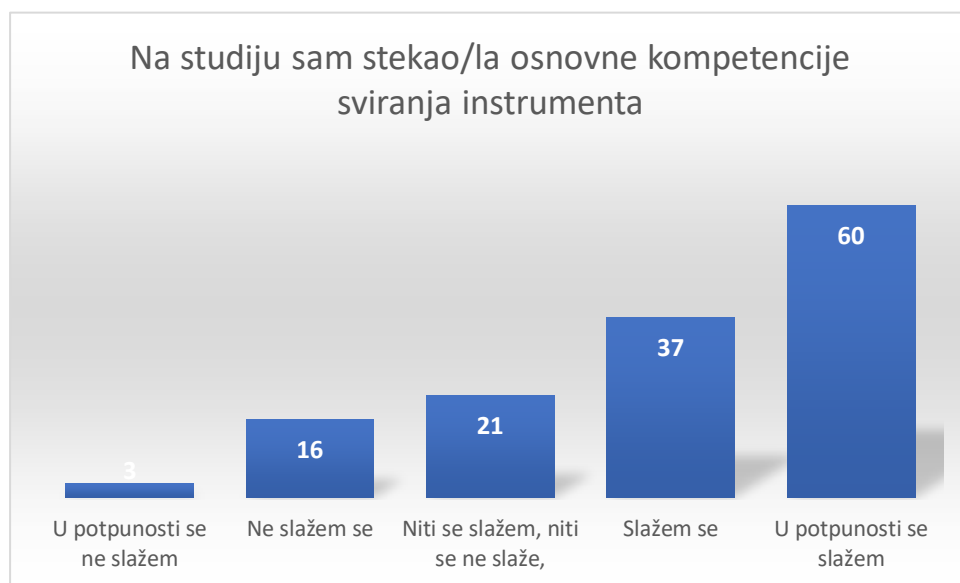
5.8. Rezultati i rasprava

U upitniku je ispitano mišljenje studenata o njihovim kompetencijama vezanim uz izvođenje nastave glazbene kulture prema naptcima Nacionalnog kurikulumu. Studenti su na tvrdnje odgovarali pridružujući stupanj Likertove skale ponuđenih odgovora (1 – U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem) u skladu s osobnim procjenama.

5.8.1. Na kolegijima Glazbenog praktikuma sam stekao/la osnovne kompetencije sviranja

Studenti su na tvrdnju *Na kolegijima glazbenog praktikuma sam stekao/la osnovne kompetencije sviranja instrumenta* odgovorili stupnjem 5 u postotku od 43,8% (60) ispitanika. 37 ispitanika (27%) ih je odgovorilo stupnjem 4 na istu tvrdnju. Njih 21 (15,3%) ih se izrazilo stupnjem 3. 16 ispitanika (11,7%) ih je odgovorilo stupnjem 2, a 3 ispitanika (2,2%) se izrazilo stupnjem 1. Ako zbrojimo rezultate 4. i 5. stupnja Likertove skale u kojima se studenti ili slažu ili u potpunosti slažu, dobit ćemo rezultat od 97 (60,8%) ispitanika koji procjenjuju da su stekli kompetencije sviranja instrumenta na studiju, što predstavlja većinu ispitanika u ovom istraživanju. Samo 19 (13,9%) ispitanika se ne slažu s ovom tvrdnjom zbog čega možemo potvrditi prvu hipotezu, *Studenti su na studiju stekli osnovne kompetencije sviranja instrumenta*.

Grafikon 5. *Na kolegijima Glazbenog praktikuma sam stekao/la osnovne kompetencije sviranja instrumenta.*



5.8.2. Na kolegijima Glazbene kulture sam stekao/La osnovne kompetencije čitanja i izvođenja notama zapisanih primjera

Grafikon 6 prikazuje sličnu situaciju kao u prethodnoj točki. Na tvrdnju *Na kolegijima Glazbene kulture sam stekao/la osnovne kompetencije čitanja i izvođenja notama zapisanih primjera* se 59 (43,1%) ispitanika izrazilo pomoću stupnja 5, 37 (27%) ispitanika se izrazilo pomoću stupnja 4. Ponovno, zbrojivši rezultate ova dva stupnja, dobivamo većinu ispitanika koji se slažu s tvrdnjom i ovim putem potvrđujemo drugu hipotezu, *Studenti su na studiju*

stekli osnovne kompetencije čitanja i izvođenja notama zapisanih primjera. Od preostalih ispitanika, njih 24 (17.5%) ih je odabralo 3. stupanj Likertove skale, njih 12 (8,8%) ih je koristilo 2. stupanj, a 5 ispitanika (3,6%) ih se u potpunosti ne slažu s ovom tvrdnjom, odabirući prvi stupanj.

Grafikon 6. Na studiju sam stekao/la osnovne kompetencije čitanja i izvođenja notama zapisanih primjera.



5.8.3. Na studiju sam stekao/la temeljnu kompetenciju intonativnog snalaženja (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)

Grafikon 7. iznosi prikaz studenata i njihovih stavova vezanim uz 7. točku online upitnika, *Na studiju sam stekao/la temeljnu kompetenciju intonativnog snalaženja (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)*. U grafikonu se očitavaju podaci koji nam govore da je od ukupnog broja ispitanika (137), njih 31 (22,6%) odabralo stupanj 5, a 34 ispitanika (24,8%) se slažu, odabirući stupanj 4. Zbroj ova dva broja iznosi 65 (47,4%) što ne potvrđuje hipotezu, odnosno studenti ne smatraju da su stekli temeljnu kompetenciju intonativnog snalaženja (pravilnog i točnog intoniranja zadane melodije).

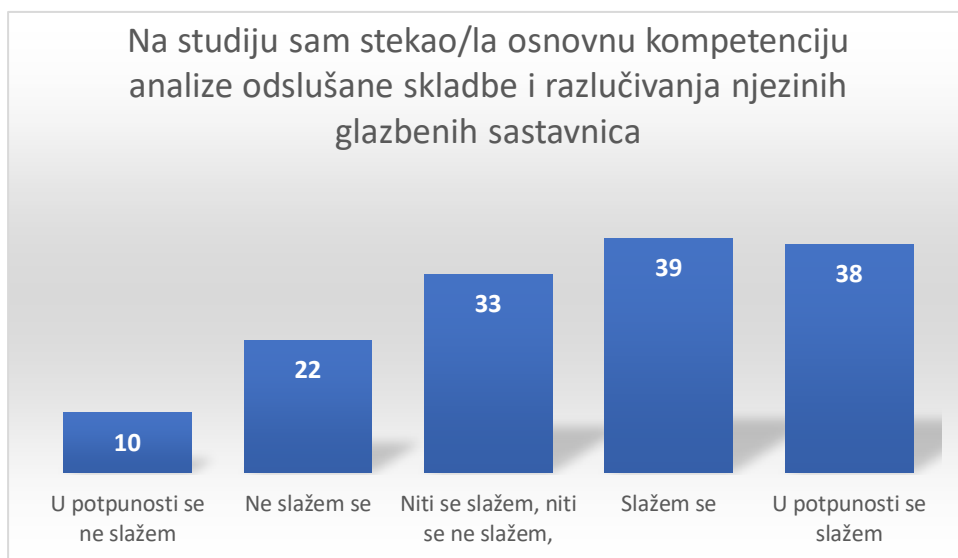
Grafikon 7. Na studiju sam stekao osnovnu kompetenciju intonativnog snalaženja (pravilno i točno intoniranje zadane melodije).



5.8.4. Na studiju sam stekao/la osnovnu kompetenciju analize odslušane skladbe i razlučivanja njezinih glazbenih sastavnica

U sljedećoj točki online upitnika studenti moraju izraziti svoj stav povezan sa stjecanjem osnovnih kompetencija analiziranja odslušane skladbe i razlučivanja njezinih glazbenih sastavnica. U Grafikonu 9. dolazimo do podatka da samo 10 ispitanika (7,3%) tvrdi da se u potpunosti ne slažu, odabirući stupanj 1. 22 ispitanika (16,1%) odabire stupanj, a njih 33 (24,1%) se izjašnjava pomoću trećeg stupnja. Od ukupnog broja ispitanika, njih 39 (28,5%) odabire stupanj 4, a 33 ispitanika (24,1%) stupanj. Zbrojivši ispitanike koji su se izrazili sa stupnjevima 4 i 5, dolazimo do ukupnog postotka od 52,6%, odnosno 72 ispitanika koji se slažu ili u potpunosti slažu s tvrdnjom i ujedno i potvrđuju četvrtu hipotezu, *Studenti su na studiju stekli osnovnu kompetenciju analiziranja odslušanih skladbi i razlučivanja njezinih glazbenih sastavnica.*

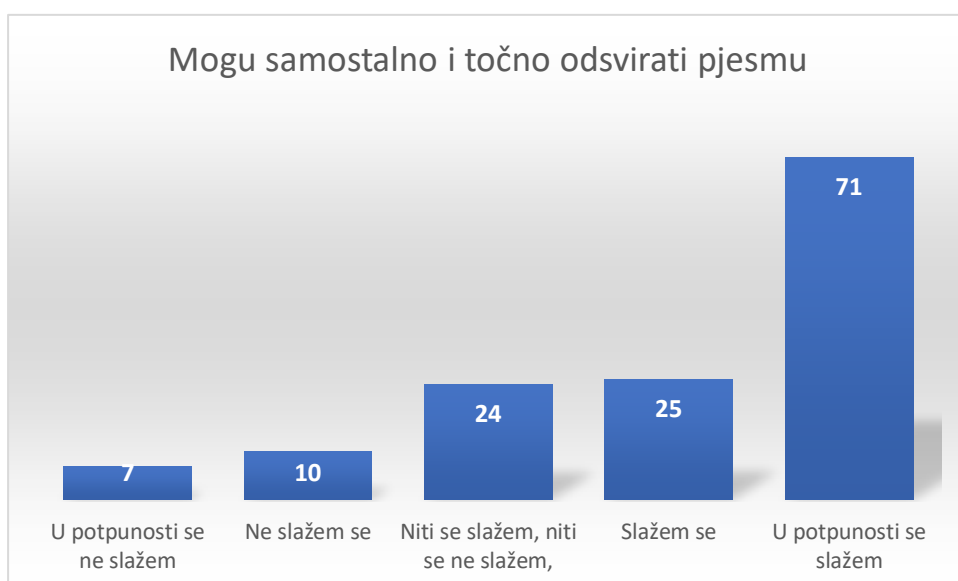
Grafikon 8. Na studiju sam stekao/la osnovnu kompetenciju analize odslušane skladbe i razlučivanja njezinih glazbenih sastavnica.



5.8.5. Mogu samostalno i točno odsvirati pjesmu

Deveta točka u online upitniku je povezana uz vještinu sviranja, a glasi: *Mogu samostalno i točno odsvirati pjesmu*. Ispitanici su se izjasnili pozitivno, njih 71 (51,8%) odabirući stav 5. 25 ispitanika (18,2%) odabire stav 4. Njih 24 (17,5%) je odabralo 3. stupanj skale. Deset ispitanika (7,3%) je odabralo 2. stupanj skale, a preostalih 7 (5,1%) stupanj 1. Zbrojivši stavove koji se slažu u Grafikonu 10, dolazimo do većine od 96 ispitanika (70%) što potvrđuje petu hipotezu, *Studenti procjenjuju da mogu samostalno i točno odsvirati pjesmu*.

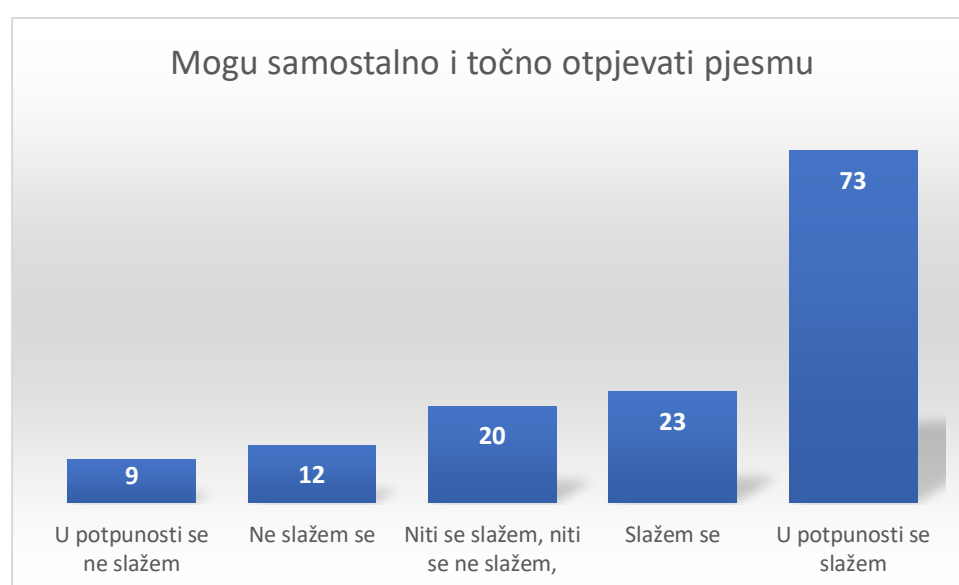
Grafikon 9. Mogu samostalno i točno odsvirati pjesmu.



5.8.6. Mogu samostalno i točno otpjevati pjesmu

Deseta točka je: *Mogu samostalno i točno otpjevati pjesmu*. Od ukupnog broja ispitanika, rezultati pokazuju da se njih 73 (53,3%) u potpunosti slagalo s izjavom. Stupanj 4 je odabralo 23 ispitanika (16,8%). Ova dva podatka zajedno čine većinu ispitanika, odnosno broj od 96 (70,1%) ispitanika što ujedno i potvrđuje sljedeću hipotezu, *Studenti procjenjuju da mogu samostalno i točno otpjevati pjesmu*. Nadalje, 24 ispitanika (17,5%) odabire stupanj 3, a njih 10 (7,3%) stupanj 2. Sedam ispitanika (5,1%) se u potpunosti ne slaže, odabirući stupanj 1.

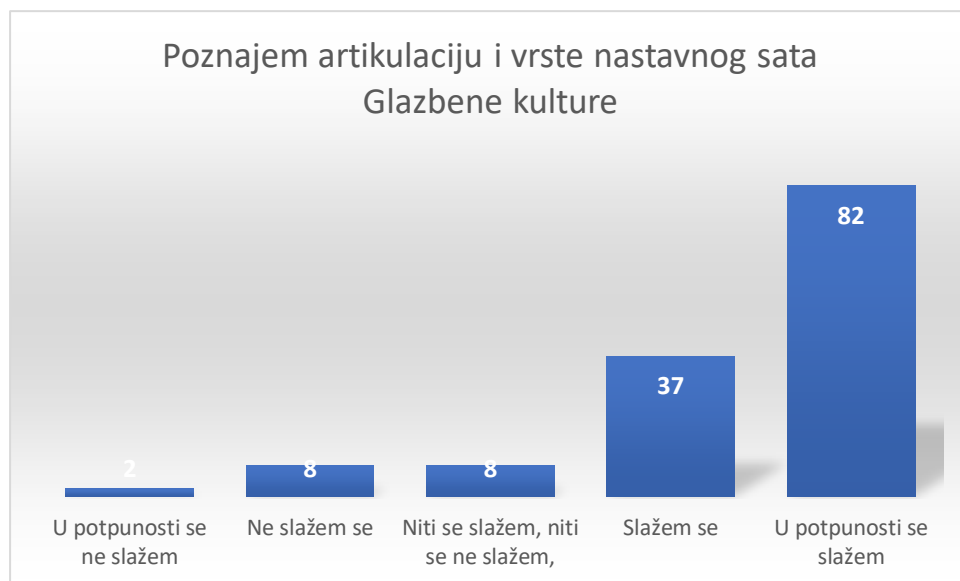
Grafikon 10. Mogu samostalno i točno otpjevati pjesmu.



5.8.7. Poznajem artikulaciju i vrste nastavnog sata Glazbene kulture

Jedanaesta (11.) točka, *Poznajem artikulaciju i vrste nastavnog sata Glazbene kulture* je usko vezana uz Metodiku Glazbene kulture i kolegije metodike na fakultetu. Prema podacima iz grafikona, čak 82 ispitanika (59,9%) se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, odabirući stupanj 5, a njih 37 (27%) odabire stupanj 4. Ovo donosi konačan zbroj od 119 ispitanika (86,9%) koji se slažu s tvrdnjom i ujedno potvrđuju sljedeću hipotezu, *Studenti procjenjuju da poznaju artikulaciju i vrste nastavnog sata Glazbene kulture*. Osam ispitanika (5,8%) procjenjuje da se ne može niti složiti, niti ne složiti s tvrdnjom, odabirući stupanj 3 na Likertovoj skali. Osam ispitanika (5,8%) odabire stupanj 2, a 2 ispitanika (1,5%) stupanj 1.

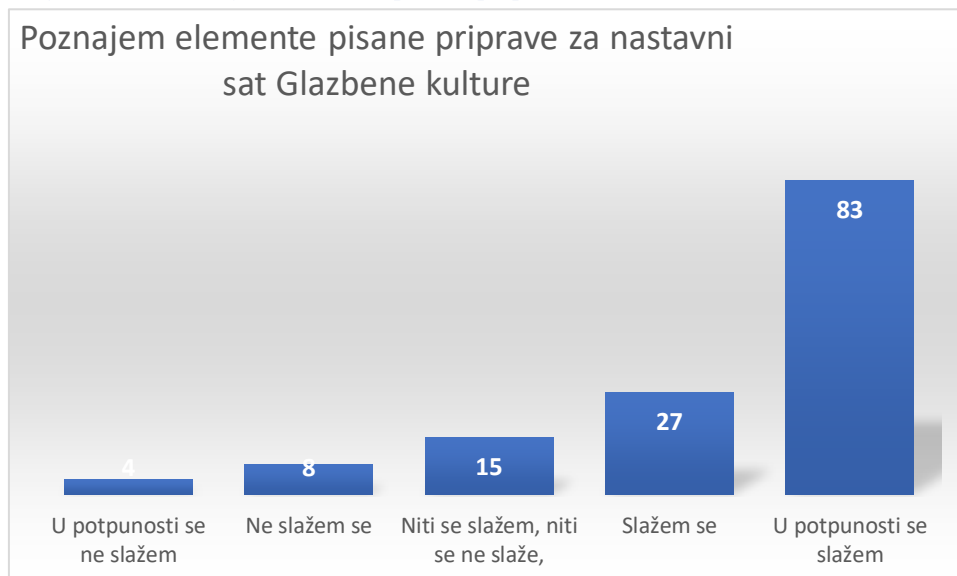
Grafikon 11. Poznajem artikulaciju i vrste nastavnog sata Glazbene kulture.



5.8.8. Poznajem elemente pisane pripreve za nastavni sat Glazbene kulture

Pretposljednji grafikon u online upitniku prikazuje pozitivnu procjenu ispitanika o poznavanju Metodike glazbene kulture. Naslov ovog grafikona je „*Poznajem elemente pisane pripreve za nastavni sat Glazbene kulture*“, a u njemu se očituju podaci o 83 (60,6%) ispitanika koji su tvrdnji iz naslova grafikona pridružili stupanj 5 na Likertovoj skali dok su još 27 (19,7%) ispitanika izrazili svoje slaganje s ovom tvrdnjom, pridružujući joj stupanj 4. Nadalje, 15 ispitanika (10,9%) je odabralo stupanj 3, a 8 (5,8%) ispitanika razinu 2. Na kraju, samo 4 (2,9%) ispitanika su izrazila svoje neslaganje u potpunosti, pridružujući ovoj tvrdnji stupanj 1. Zbrojivši stavove ispitanika koji se slažu ili u potpunosti slažu s tvrdnjom iz naslova ove točke upitnika, dospijeva se do postotka od 80,3 (100 ispitanika) što čini potvrdu predzadnje hipoteze, *studenti procjenjuju da poznaju elemente pisane pripreve za nastavni sat Glazbene kulture*.

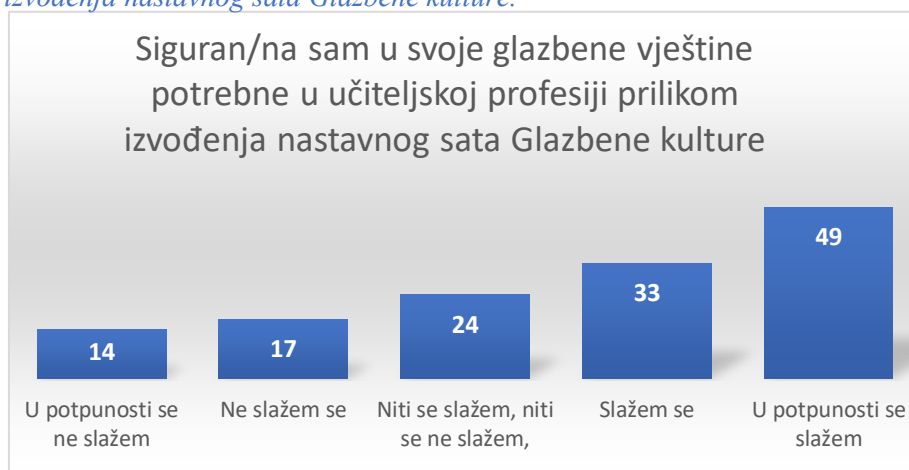
Grafikon 12. Poznajem elemente pisane priprave za nastavni sat Glazbene kulture.



5.8.9. Siguran/na sam u svoje glazbene vještine potrebne u učiteljskoj profesiji za izvođenje nastavnog sata Glazbene kulture

Posljednji grafikon i 12. točka ovog upitnika prikazuje općeniti stav ispitanika povezan uz njihovu sigurnost u izvođenju nastave Glazbene kulture i njihove glazbene vještine. Ispitanici su na tvrdnju *Siguran/na sam u svoje glazbene vještine potrebne u učiteljskoj profesiji za izvođenje nastavnog sata Glazbene kulture* odgovorili s 49 (35,8%) pozitivnih odgovora, pridružujući joj stupanj 5 te s 33 (24,1%) odgovora koji zauzimaju 4. stupanj. 24 ispitanika (17,5%) je odabralo stupanj 3, a 17 ispitanika (12,4%) je odabralo stupanj 2. Svoje potpuno neslaganje je izrazilo 14 studenata, odabirući stupanj 1. Na posljednju tvrdnju je 82 ispitanika (59,9%) odabralo stupnjeve 4 i 5, time potvrđujući i ovu hipotezu, *Studenti su sigurni u svoje glazbene vještine potrebne u učiteljskoj profesiji za izvođenje nastave Glazbene kulture.*

Grafikon 12. Siguran/na sam u svoje glazbene vještine potrebne u učiteljskoj profesiji prilikom izvođenja nastavnog sata Glazbene kulture.



5.8.10. Pitanja otvorenog tipa

U sljedećem dijelu će biti citirani komentari ispitanika koji su u online anketnom upitniku u pitanjima otvorenog tipa ponudili objektivne te konstruktivne prijedloge koji bi mogli pridonijeti što boljoj pripremi studenata Učiteljskog fakulteta u Zagrebu za buduće tržište rada i pružanje adekvatnih kompetencija i alata za rad tijekom studiranja.

Ispitanici su imali tri točke u anketnom upitniku u kojem su dobili priliku anonimno izraziti svoje mišljenje i prijedloge promjene načina rada u glazbenim kolegijima na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Odgovori ispitanika pokazali su pozitivnu tendenciju prema Slijede njihovi odgovori:

„Pristup prema studentima s obzirom na to da mnogi nemaju nikakvo glazbeno obrazovanje, dakle početnici su. Poštivati mišljenje studenata, biti im više na raspolaganju za pomoć...“

„Uvela bih u silab seminare za osmišljavanje glazbenih igara, za razvoj glazbenog sluha i ritma koje bi se naknadno mogle uvesti u neki novi priručnik. Glazbenoj kulturi potrebne su nove ideje i nove metode rada.“

„Previše nastavnog sadržaja koji se obrađuje u kratkom vremenu te je previše toga što je nekome tko nema nikakvo glazbeno obrazovanje apstraktno.“

„Promijenila bih količinu nastavnog sadržaja s obzirom na trajanje kolegija. Kolegij bi trebao trajati više semestara, kako bi se nastavni sadržaji mogli sporije i kvalitetnije usvajati, a ne da se preleti preko svega. Studenti su većinom naučili napamet ono što im je bilo potrebno za ispit/kolokvij te nakon toga 90% sve zaboravili. Za takve stvari treba više vremena, pogotovo nekome tko se s time nije susreo prije studiranja.“

„Puno toga. Za početak bi trebalo u srednje škole uvesti sviranje i obaveznu maturu iz Glazbene umjetnosti kao preduvjete za upis na Učiteljski fakultet.“

„Dobro je objašnjeno, samo nekad previše na brzinu i jedva stignemo hvatati bilješke, a oni koji u auli sjede iza ne vide dobro na malu ploču. Vježbe – da se objasni kako implementirati ishodavanje doba i sl. u sat glazbenog (konkretno).“

„Smanjila opseg teorijskog znanja (solfeggio).“

„Ne bih toliko pažnje pridavala glazbenoj teoriji jer se u praksi većinom ne koristi niti u sviranju ni u pjevanju, a u poučavanju učenika uopće. Mislim da bi se temeljitije trebali obraditi akordi koji se koriste u sviranju i poraditi na intonaciji sa studentima kojima je to potrebno. Također, mnogim studentima nije najjasnija analiza glazbenih djela, a to se s učenicima radi, tako da bi možda bilo korisno određivati sastavnice skladbi i proći neke konkretne primjere koji se u osnovnoj školi pojavljuju u slušanju.“

„Ovdje ne mogu objektivno procijeniti jer sam već dobro svirala kada sam došla na fakultet i nisam imala nikakvih problema.“

„Da bude više fokusa na pripremu studenata za nastavu GK, nego za suhoparno bubanje informacija o povijesti glazbe i teoriji koju je većina studenata prošla u školi. U redu je da se prođe kroz potrebnu teoriju, ali ne toliko da to postane bitnije od studenata i njihovog budućeg rada kao učitelja Glazbene kulture. Mislim da bi se kolegiji mogli drugačije organizirati tako da se spoji ijedno i drugo navedeno.“

„Ništa, sve je bilo korektno.“

„Količinu nastavnog sadržaja koji se uči. Nije potrebno da studenti uče intervale itd. i to sve u jednom semestru, dok se to uči 6 godina u glazbenoj školi. Uostalom, to je i nastavni sadržaj kojim se kasnije studenti ne služe. Studentima je najbitnije da znaju čitati note, naučiti samostalno svirati i naučiti kako pjevati i vježbati svoju intonaciju.“

„Studentima koji nisu pohađali glazbenu školu jako je teško uvježbati glas i naučiti pjevati. Smatram da se više pažnje treba posvetiti i pjevanju pjesama, kao i intonaciji.“

„Nažalost nemam konkretan prijedlog osim satnice. Da nisam završila 5 razreda osnovne glazbene škole, ne bih uspjela pratiti tempo i intenzitet predavanja.“

„Previše teorije i prevelika očekivanja za studente bez glazbenog obrazovanja.“

„Više sati predavanja i vježbi.“

„Ništa, zadovoljna sam.“

„Više vježbanja na fakultetu tako da u školu dođemo stvarno spremni.“

„Pri prvom susretu s Glazbenom kulturom ne bih išla tako opsežno u nastavni sadržaj, nego bih se držala onoga što je učiteljima u njihovom poslu zaista potrebno.“

„Smanjila bih opseg nastavnog sadržaja jer smatram da je to za kolege koji tek s 20 godina uče svirati malo previše.“

„Uvođenje kolegija pjevanja (učenje intonativnog pjevanja).“

„Sve mi se svidjelo.“

„Uvesti obvezan kolegij pjevanja osobito za gitariste koji sviraju samo akorde, a pjevaju melodiju. Nitko ne ističe koliko je to teško. Ja sam osobno bila primorana ići na lekcije privatno kako bih naučila pjevanje po notama.“

„Svaki profesor ima svoj način izvođenja kolegija i ispitivanja znanja iako je u pitanju isti instrument. Smatram da bi ovo trebalo biti jednako za sve.“

„Vremensko trajanje vježbi. Vježbe od 45 minuta tjedno nisu dovoljne za razvijanje vještina i stjecanje samopouzdanja pri sviranju.“

„Razinu znanja koja se traži na ispitu, malo više razumijevanja za studente koji se nikada prije nisu susreli s notama i sviranjem.“

„Činjenicu da se pridoda jednaka važnost i sviranu i pjevanju te da svi studenti barem 3 puta tijekom praktikuma odsviraju instrument tijekom nastave.“

„Nesrazmjer ECTS bodova s opterećenjem predmeta.“

„Složila bih manje grupe kako bi bilo manje studenata na jednog profesora.“

„Način rada sa studentima koji su tek počeli svirati na fakultetu. Bilo bi u redu i da profesor stavi na online kolegij npr. prstomet i snimku odsvirane skladbe tako da studenti kada doma vježbaju, imaju sve potrebne informacije i instrukcije uopće ne bi bile potrebne, ova su nužna.“

„Sve je izvrsno!“

„Metodika je dobro osmišljena i ima mi smisla sve što se tamo radi, samo što ono što mi radimo s učenicima u školama vježbaonicama se ne radi u većini ostalih škola u državi.“

„Smatram da bi u sklopu kolegija Metodika Glazbene kulture trebali više pozornosti pridodavati različitim aktivnostima koje se mogu provoditi u pojedinim dijelovima sata. Isto tako, studentima bi trebalo ukazati na različite načine organizacije samog sata Glazbene kulture (umjesto ponavljanja istih tipova sata).“

„Ne bih mijenjala ništa. Metodika me se dojmila, no smatram da su jedan individualni i javni sat premalo.“

„Konkretniji prikaz pisanja nastavne priprave te zorniji prikaz metoda u nastavi i igara.“

„Da svatko prije odlaska u školu pred ostalim kolegama iz grupe samo odsvira i otpjeva pjesmu koju će izvoditi na javnom satu. Upravo zbog toga da se smanji nepotrebna trema.“

„Samo da napomenem: profesorici svaka pohvala. Neka se i neka pohvala nađe. Lp.“

5.9. Zaključak istraživanja

Istraživanje pokazuje pozitivne procjene ispitanika koje izražavaju mišljenja da se studenti i učitelji nakon stečenog znanja i vještina tijekom studiranja u sklopu glazbenih kolegija u većem dijelu osjećaju spremnima za izvođenje nastave Glazbene kulture. Odgovori na pitanja otvorenog tipa donose uvid u moguće promjene koje bi, prema mišljenjima studenata, omogućile polaznicima glazbenih kolegija potpunije te usmjerenije glazbeno obrazovanje, ali je upitno bi li one polučile iste uspješne rezultate. Predložene promjene se očituju u kontekstu povećanja praktičnog dijela nastave glazbenih kolegija, različitijeg načina izvođenja nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole i povećanju broja sati i veće zastupljenosti kolegija kroz duži period studiranja.

6. Zaključak

Analizom percepcije postojećeg stanja glazbenih kolegija na učiteljskom studiju u Zagrebu došli smo do spoznaje da studenti potvrđuju mišljenje glazbenih pedagoga i profesora glazbe, koji tvrde da bi se zastupljenost glazbenih kolegija trebala prožimati kroz više godina studiranja. Na taj način bi se mogao izbjeći dodatan stres studenata koji je u velikom broju slučajeva nezaobilazan, pogotovo kod studenata koji na fakultet dolaze s malo ili bez ikakvog glazbenog predznanja. Proširivanjem glazbenih kolegija kroz godine studiranja došlo bi do mogućnosti kvalitetnije pripreme studenata u glazbenom smislu za metodičke vježbe te samim time i do mogućnosti dužeg trajanja i većeg opsega metodičkih vježbi što bi uvjetovalo veću sigurnost diplomiranih učitelja u svakodnevnoj praksi. Sadržaj glazbenih kolegija je opsežan i zahtjevan jer glazbene vještine uvjetuju kontinuiran rad kroz duži period, a studenti su primorani cjelokupni sadržaj savladati u samo 5 semestara.

Provedenim istraživanjem u sklopu ovog rada se dolazi do pozitivnih rezultata u kojima studenti potvrđuju osam od devet hipoteza, a opovrgavaju samo jednu, *Na studiju sam stekao/la osnovnu kompetenciju intonativnog snalaženja (pravilno i točno intoniranje zadane melodije)*. Studenti su posvetili veliku količinu vremena uvježbavanju instrumenata i usvajanju teorijskih i praktičnih znanja te se u velikoj većini osjećaju spremnima za izvođenje nastave Glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole. Studenti, a i profesori i mentori, unatoč stresu javnog nastupa studenata i dugotrajnom procesu izgradnje samopouzdanja, kroz dugačak period rada uspješno savladavaju prepreke i pokušavaju omogućiti da škole budu opremljene vrhunskim učiteljima jer naši učenici to zaslužuju.

LITERATURA

1. Bilić, V., Bašić, S. 2016. *Odnosi u školi: prilozi za pedagogiju odnosa*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
2. Glasser, William. 1999. *Nastavnik u kvalitetnoj školi*. Zagreb. Educa.
3. Glover, J. i Ward, S. (1994). *Teaching Music in the Primary School*. London. Cassell.
4. Kyriacou, Chris. 1995. *Temeljna nastavna umijeća*. Zagreb. Educa.
5. Nikolić, L., Ercegovac-Jagnjić, G. (2009) *Uloga glazbenih sposobnosti u glazbenom obrazovanju učitelja primarnog obrazovanja*. Učiteljski fakultet u Osijeku, Sveučilište Josipa Jurja Štrossmayera u Osijeku.
6. Orloff-Tschekorsky, Tatjana. 1996. *Mentalni trening u glazbenom obrazovanju*. Zagreb. Music play Zagreb.
7. Rosandić, Dragutin. 2013. *Obrazovni kurikulumi, standardi i kompetencije*. Zagreb. Naklada Ljevak.
8. Silov, Milan. 2002. *Kakav učitelj, takva škola: mudre izreke o odgoju i obrazovanju*, Persona. Velika Gorica.
9. Strugar, Vladimir. 1992. *Učitelj i učenik u pedagoškoj zamisli Jana Amosa Komenskog*. Bjelovarski učitelj 1/3. 95-100.
10. Strugar, Vladimir. 1993. *Biti učitelj*. Hrvatski pedagoško-književni zbor. Zagreb.
11. Strugar, Vladimir. 2014. *Učitelj između stvarnosti i nade*. Zagreb. Alfa.
12. Svalina, Vesna. *Kurikulum nastave Glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
13. Šulentić Begić, J. (2015) *Glazbene kompetencije studenata učiteljskog studija*. Napredak, ur. Šetić, N., Zagreb.
14. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2020) *Silab integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij*. Preuzeto 20.7.2021. s <https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski/>
15. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2020) *Silab integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij s engleskim ili njemačkim jezikom*. Preuzeto 20.7.2021. s https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski_eng_de/
16. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006) *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb.
17. Ministarstvo znanja i obrazovanja (2019): *Nacionalni kurikulum predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost*. Zagreb.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istog nisam koristio drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

U Zagrebu, _____